

Управління освіти і науки обласної державної адміністрації
Чернігівський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського

*Методичні рекомендації до проведення
Першого уроку в 2017-2018 н. р.*

Чернігів
2017

Поважаю Європейські цінності – будую сучасну Україну! Методичні рекомендації до проведення Першого уроку в 2017-2018 н.р. / Упоряд. О.О. Злобіна. – Чернігів: ОППО імені К.Д. Ушинського, 2017. – 91 с.

Упорядник:

Злобіна О.О., завідувач відділу виховної роботи і здорового способу життя ЧОППО імені К.Д.Ушинського

Рецензенти:

Матюшкіна Т.П. – доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання ЧОППО імені К.Д.Ушинського, кандидат педагогічних наук

Яковчук О.М. – директор Чернігівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 3 Чернігівської міської ради

Методичні рекомендації щодо проведення Першого уроку в 2017/2018 навчальному році з теми «Поважаю Європейські цінності – будую сучасну Україну!» містять практичні поради й орієнтовні матеріали, різні за змістом і формою – сценарії виховних заходів (квести, інтелектуальні ігри, заочні подорожі, години спілкування тощо), проведення яких дасть змогу ознайомити учнів із основними напрямками діяльності Європейського Союзу, цінностями країн-членів ЄС, сприятиме популяризації загального європейського культурного надбання, розумінню важливості входження України в європейське суспільство, вихованню почуття відповідальності, гідності, патріотизму та любові до історії, традицій, звичаїв українського народу.

Матеріали адресовані працівникам методичних служб області, заступникам директорів із виховної роботи, класним керівникам, вихователям, педагогам-організаторам загальноосвітніх навчальних закладів.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МАТЕРІАЛИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОГО УРОКУ «Поважаю Європейські цінності – будую сучасну Україну!»	9
Актуальність питань євроінтеграції	9
Короткий інформаційний довідник «Європейський Союз»	15
Історія святкування Дня Європи	18
Цінності об'єднаної Європи	19
Під стягом Євросоюзу	19
ВЕРНІСАЖ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ І ТВОРЧИХ ЗНАХІДОК ДО ПЕРШОГО УРОКУ «Поважаю Європейські цінності – будую сучасну Україну!»	24
Парад ігор народів Європи. <i>Спортивно-розважальний квест для учнів початкової школи</i>	24
Подорож сторінками європейських казок. <i>Виховна година для учнів початкової школи</i>	30
Багатолика Європа. <i>Виховна година для учнів основної школи</i>	36
Історичними місцями країн Європи. <i>Заочна подорож для учнів основної школи</i>	40
Шляхами Європи. <i>Інтелектуальна гра для учнів старшої школи</i>	43
Європа без кордонів. <i>Гра-подорож для учнів старшої школи</i>	46
Що ти знаєш про Європу? <i>Матеріали для проведення інтелектуальної гри для старшокласників</i>	51
Європейський калейдоскоп. <i>Конкурс-гра для учнів старшої школи</i>	60
Європейська демократія — спосіб організації та діяльності держав ЄС. <i>Виховна година для учнів старшої школи</i>	64
Україна – європейська держава: проблеми, перспективи, шляхи розвитку. <i>Виховна година для учнів старшої школи</i>	69
Європейські держави: минуле та сучасне в ракурсі відносин з Україною. <i>Виховна година для учнів старшої школи</i>	74
ДОДАТКИ	83
Пізнаємо Європу разом. <i>Дослідницько-інформаційний проект для учнів 1-4 класів</i>	83
Список країн-членів Європейського Союзу (станом на 21.04.2016)	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91

ВСТУП

Слово «школа» є в усіх слов'янських мовах. Воно близьке й зрозуміле всім, а праця вчителя – одна з найбагородніших у світі. Тому традиційним в Україні стало свято Перше вересня, сповнене радісних хвилювань учнів, батьків, освітян і кожної людини, дорога в життя якої починалась зі шкільного порогу – від президента до робітника. Усі ми зберігаємо в серцях світлі спогади про шкільні роки, як про один із найкращих періодів свого життя.

Першого вересневого дня в усіх навчальних закладах Чернігівщини вкотре пролунає Перший дзвоник, гостинно скликаючи всіх учнів на Перший урок.

У 2017/2018 н.р. педагогічним колективам загальноосвітніх навчальних закладів рекомендовано обрати тему **Першого уроку** самостійно, із урахуванням інтересів учнів навчального закладу та кожного класу окремо відповідно до інтелектуальних спроможностей учнів.

Орієнтовна тема Першого уроку (серед багатьох інших) може бути такою: **«Поважаю Європейські цінності – будую сучасну Україну!»**, адже євроінтеграційні процеси в Україні тривають, і є перші успіхи.

Україна – сусід великого континентального об'єднання держав під назвою Європейський Союз, до складу якого увійшла переважна більшість держав Європи. Загальною стратегічною метою становлення України як Європейської держави є отримання повноцінного членства в Європейському Союзі. Налагоджені партнерські стосунки із різноманітними європейськими структурами. Наша країна бере активну участь у світових інтеграційних процесах, підпорядкувавши цій меті свою зовнішньополітичну діяльність.

Цьогоріч ЄС відкрив кордони для України: Рада Європи схвалила рішення про внесення України до переліку країн, для громадян яких скасовані візові вимоги. Документ було підписано 17 травня 2017 року, а сам безвіз набув чинності за 20 днів.

Цю інформацію має містити Перший урок **«Поважаю Європейські цінності – будую сучасну Україну!»**, головною метою якого є: формування позитивної думки вихованців про євроінтеграційний курс України, ознайомлення з європейськими цінностями та традиціями, популяризація загального європейського культурного надбання, розвиток в учнів власних суджень щодо місця України в Європейському суспільстві, підвищення мотивації до вивчення мов європейських країн, виховання почуття відповідальності, гідності, патріотизму та любові до власної історії, традицій, звичаїв народу.

Учителеві необхідно наголосити, що сьогодні Україна стає повноправним членом міжнародної спільноти. За 26 років незалежності зріс її авторитет на міжнародній арені.

Форми і методи проведення Першого уроку можуть бути різноманітними, традиційними і нетрадиційними. Варто обирати їх відповідно до вікових особливостей учнів, рівня розвитку учнівського колективу.

Для учнів початкової школи (1-4 класи) доцільним буде проведення віртуальної подорожі столицями європейських країн, свята «Хай сонечко сяє всім дітям Європи!», музичного вернісажу «Європейські мотиви», усного журналу «Ми-діти твої, Європо!», інсценування відомих європейських казок, спортивно-розважального квесту «Парад ігор народів Європи». Під час уроку можна започаткувати дослідницько-інформаційний проект «Пізнаємо Європу разом» тощо.

Елементами уроку можуть бути вікторина «Україна та Європа в загадках, прислів'ях та приказках», конкурс на знання українських та європейських казок, на кращий віночок українських та європейських пісень «Заспіваймо пісню веселеньку», виставка дитячих малюнків «Європа очима дітей».

Для активізації навчальної діяльності учнів на уроці доцільно організувати поетичну сторінку, хвилинки з мистецтвом «Краса природи України та країн Європи у творах образотворчого мистецтва», виставку квітів «Україна та Європа в розмаїтті суцвіть» тощо.

Обов'язково ураховуємо психофізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку, надаємо перевагу ігровим формам роботи, оскільки в молодшому віці в дітей домінує образне мислення. Під час проведення Першого уроку найдоцільнішими можуть бути ситуаційно-рольова гра, сюжетно-рольова гра, інсценування, гра-бесіда, екскурсія, ігрова вправа, уявна подорож, «ланцюжок» повідомлень.

Використання наочності на Першому уроці в початковій школі є обов'язковим. Такими матеріалами можуть стати репродукції картин, фотографії краєвидів України та Європи, презентації національного вбрання народів різних країн, портрети відомих діячів історії, політики, культури тощо.

Учителю варто запросити на урок людей, які будуть цікавими співрозмовниками для учнів, знавцями народної творчості, звичаїв, обрядів України та країн Європи.

Форму Першого уроку в основній школі (5-9 класи) педагогу доцільно обирати із врахуванням вікових особливостей та рівня готовності класу брати участь у певних видах роботи, надаючи перевагу діалогічним формам, максимально використовуючи творчий потенціал учнів.

Такими можуть бути: вікторина, анкета думок, колективна творча справа (жива газета, презентація, колаж), інтелектуальна гра.

З метою виховання у дітей та учнівської молоді почуття європейської співдружності, єдності, співробітництва рекомендуємо педагогічним колективом провести виставку творів образотворчого мистецтва «Сучасна Європа», конкурс дитячого малюнку на асфальті «Хай завжди буде мир!», випуск тематичних стіннівок «Я – європеєць», коментовану бесіду на тему «Європейська культура».

Учнів основної школи варто залучити до таких виховних заходів: ЄвроКВЕСТів, конкурсів фотоколажів «Ми подорожуємо Європою», «Багатолика Україна в багатоликому світі», відеокруїзів «Чарівними куточками Європи» (країнознавча інформація про країни-члени ЄС), конкурсів на кращий кросворд, ребус, чайнворд, загадку «Європейська головоломка», фестивалів повітряних куль із прапорами Європи, міні-вистав за мотивами п'єс відомих європейських письменників, ігор-вікторин на європейську тематику, конкурсів дитячого малюнка «Європейські барви, виготовлення колажу «Європа – наш спільний дім», тренінгів щодо прав дитини, толерантності тощо.

На уроці в основній школі можна оголосити проведення акцій та творчих конкурсів (пісень, творів, віршів, театральних композицій) на європейську тематику.

Старший шкільний вік (9-11 класи) є сенситивним у формуванні світогляду, виробленні стратегії життя, визначенні життєвих планів, формуванні вміння творити власну долю, активно, відповідально й ефективно реалізувати громадянські права й обов'язки.

Разом із розвитком абстрактного й цілісного мислення в учнів старших класів відбувається перехід до вищих рівнів мовлення, виникає прагнення до його самовдосконалення, намагання зробити його більш виразним, точним.

Старшокласники вже вільно користуються комп'ютером, Інтернетом, енциклопедичними словниками і зіставляють інформацію із різних джерел, тому рекомендуємо під час Першого уроку в старшій школі використати такі форми роботи, як диспут, відверта розмова, презентація, прес-конференція, діалог «Україна в системі європейської безпеки – сучасність і майбутнє», захист учнівського плакату «Україна і Європа – крок у майбутнє», круглий стіл «Європейський курс України», усний журнал «Взаєморозуміння в Європі через культуру та спорт», години-спілкування «Європейська демократія — спосіб організації та діяльності держав ЄС», «Україна – європейська держава: проблеми, перспективи, шляхи розвитку», «Європейські держави: минуле та сучасне в ракурсі відносин з Україною» тощо.

Перший урок у старшій школі може включати подорож різними країнами Європи, у рамках якої проводяться квести, інформаційні хвилинки, інтерактивні екскурсії, презентації, конкурси, ігри-подорожі тощо. По закінченню заходу доречним буде створення «інформаційного квілту» (квілт – полотно, виготовлене методом клаптикового шиття, розмір – один квадратний метр).

Старшокласники можуть брати участь у флеш-мобах, арт-майданах, фестивалях живих скульптур «Чудеса світу», «Чудеса України», конкурсах європейських танців, літературно-музичних композиціях, усних журналах, віртуальних подорожах до Європи, он-лайн дискусіях, зустрічах із представниками громадських організацій, конкурсах графіті європейської тематики, висадці символічної квіткової клумби на тему «Україна – європейська держава».

Емоційно збагатять Перший урок тренінги, рольові ігри інші інтерактивні форми роботи.

Завданням учителя є максимальне використання потенціалу знань учнів, їхніх творчих здібностей та обдарувань. Педагог повинен звернути увагу на культуру спілкування, стимулювати розвиток гуманних якостей учнів. Вони повинні чітко засвоїти, що кожен має право висловити свою думку і бути почутим.

З огляду на реальні можливості школи – регіон, місто чи село – варто організувати зустрічі з дипломатами, послами, науковими працівниками, учасниками міжнародних програм тощо. Можна старшокласникам поспілкуватися з емігрантами українського походження і дізнатися про внесок української діаспори у становлення незалежної України.

Організація Першого уроку потребує творчого підходу та проведення цікавого та змістовного дійства для створення необхідної творчої атмосфери в дитячому колективі. Переважна більшість форм має бути побудована так, щоб у дійстві могли брати участь не тільки безпосередні учасники, а й глядачі.

Учителю варто звернути увагу на додаткове святкове оформлення класної кімнати, залучити до роботи учнів, батьків.

Під час проведення Першого уроку слід передбачити наявність символіки Європейського Союзу та України, прапорів ЄС та країн-членів ЄС, карт ЄС, стендів із малюнками та плакатами на європейську тематику тощо.

Під час підготовки та проведення Першого уроку в старшій школі варто використовувати плакати з символікою України та Європи, карти і репродукції краєвидів України та Європейських країн, тексти художніх творів, фотографії, тематичні плакати, квіти тощо.

Для створення урочистої атмосфери варто забезпечити музичний супровід уроку – пісні про Україну та Європу, рідний край, музику і пісні українських та європейських композиторів, як у запису, так і у виконанні учнів або гостей.

Підвищити ефективність проведення Першого уроку можна відповідним використанням відеоматеріалів.

Активній змістовній організації та проведенню Першого уроку сприятиме діяльність шкільних європейських клубів, бібліотек, де рекомендуємо організувати ілюстровані виставки літератури про процес євроінтеграції України.

Проведення Першого уроку має стати своєрідним імпульсом для розвитку молодіжного волонтерського руху, організації благодійних акцій.

Змістовно провести урок допоможуть запрошені гості: учасники історичних подій, герої АТО, політичні діячі, письменники, знавці і шанувальники історії рідного краю, учені тощо.

Звертаємо увагу керівників шкіл та педагогів, що запропонований матеріал є лише канвою для творчої роботи щодо наповнення цих заходів матеріалами, які б відображали самотутнє обличчя конкретного закладу.

Додамо, що під час проведення Першого уроку варто уникати формалізму й заорганізованості; необхідно забарвити перший день нового навчального року святковістю, урочистістю, добрим настроєм, емоційністю, оптимізмом.

Анонси про проведення Першого уроку радимо розміщувати на офіційних сайтах органів управління освітою, навчальних закладів.

МАТЕРІАЛИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРШОГО УРОКУ «ПОВАЖАЮ ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ – БУДУЮ СУЧАСНУ УКРАЇНУ!»

Актуальність питань євроінтеграції

Інтеграційні процеси в Європі, що почалися після закінчення Другої світової війни, на початку ХХІ ст. досягли значної інтенсивності й масштабів. Нині в рамках Європейського Союзу об'єдналися 28 держав-членів із населенням більше 508 млн. чол. (станом на 01.01.2015 року).

На базі господарських організмів держав-членів ЄС створений гігантський народногосподарський комплекс, який протягом тривалого часу демонструє швидкі темпи розвитку, забезпечуючи високий рівень життя, добробуту і соціального захисту населення.

Досягнення соціальної ринкової економіки зумовлені глибокими демократичними перетвореннями, сталими структурами громадянського суспільства і захисту прав людини.

Європейський Союз (ЄС) – European Union (EU) – це об'єднання країн Європи, які через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а також шляхом реалізації спільної політики й діяльності мають на меті забезпечити безперервне економічне зростання, соціальний розвиток і згуртованість держав-членів. ЄС не бере за основу жодну з моделей національної держави: не є ані федерацією, ані конфедерацією. Це винятковий зразок об'єднання, у якому держави-члени виступають як незалежні та суверенні суб'єкти, які об'єднують свої можливості у багатьох сферах, де мають спільні інтереси. Поняття «Європейський Союз» запроваджено із дня вступу в дію Маастрихтського договору про Європейський Союз (01.11.1993 р.) як поєднання наднаціональної (Європейська Спільнота) і міжурядових складових. Європейський Союз, на відміну від Європейських Спільнот, не є юридичною особою.

Отже, Європейський Союз треба сприймати як єдиний організм у поєднанні всіх його інтеграційних складових – економічних, соціальних, політичних, правових. Національні держави, що входять до його складу, водночас залишаються незалежними та суверенними.

Об'єднання суверенності держав-членів означає, що вони делегують частку власних повноважень у прийнятті рішень європейським інституціям, які створені для того, щоб рішення з конкретних питань, котрі мають спільний інтерес, затверджувались демократичним шляхом на європейському рівні.

Ці завдання вирішує політична (інституційна) система ЄС, яка демонструє високий ефект функціонування. Вона містить у собі основні політичні інституції, які мають досить складний характер і унікальну специфіку, а саме: сполучення наднаціональних, національних і субнаціональних інституцій і організацій. Основними інституціями серед них є:

Європейська Рада, Європейський Парламент, Рада Європейського Союзу, Європейська Комісія.

Європейський Союз є політичним, економічним і культурним об'єднанням із ознаками конфедерації.

Країни-члени Європейського Союзу – держави, які приєдналися до Європейської економічної спільноти, починаючи з 1958 року. Спершу Європейський Союз був заснований шістьма країнами (Франція, Італія, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Люксембург), але після цього відбулось сім етапів послідовного розширення ЄС, що наразі нараховує 28 членів.

Хронологія вступу країн до ЄС

1957 рік: Бельгія, Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди, Франція;

1973 рік: Великобританія, Данія, Ірландія;

1981 рік: Греція;

1986 рік: Португалія, Іспанія;

1995 рік: Австрія, Фінляндія, Швеція;

2004 рік: Латвія, Литва, Естонія, Мальта, Польща, Словаччина, Словенія, Чехія, Угорщина, Кіпр;

2007 рік: Болгарія, Румунія;

2013 рік: Хорватія.

На даний момент три країни мають статус кандидатів на вступ до ЄС: Македонія, Туреччина, Чорногорія.

Представництво Європейської Комісії в Україні було відкрито в центрі Києва у вересні 1993 року. З 1 грудня 2009 року (після набуття чинності Лісабонського договору) Представництво Європейської Комісії перетворилося на Представництво Європейського Союзу в Україні.

У результаті політики розширення ЄС отримав спільні кордони з Україною 1 травня 2004 року, коли до союзу приєдналися десять країн, у тому числі Польща, Угорщина, Словаччина. Наразі спільна протяжність кордонів України та ЄС становить 1390,742 км.

Протягом багатьох років правовою основою відносин між Україною та ЄС є Угода про партнерство та співробітництво від 14 червня 1994 року (набула чинності 1 березня 1998 р.). Ця угода започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань. Крім того, укладено низку галузевих угод і документів міжнародно-правового характеру, згідно з якими здійснюється співробітництво між Україною та ЄС. Україна співпрацює з ЄС у рамках проекту «Східне партнерство», одним із завдань котрого є підготовка до вступу України до Європейського Союзу.

Також напрямок до членства у Євросоюзі занотований у Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>), стаття 11 якого зазначає, що «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі».

У листопаді 2013 року на саміті у Вільнюсі очікувалось підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Однак, 9 листопада в Росії відбулася таємна зустріч президентів В. Януковича і В. Путіна, зміст якої залишається невідомим. Після цього українська влада різко змінила риторику і 21 листопада 2013 року Кабінет Міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання угоди з Євросоюзом. Унаслідок цього по всій Україні розпочались масові акції протесту.

21 березня 2014 року була підписана політична частина угоди асоціації з Європейським Союзом. Економічну частину угоди «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» було підписано 27 червня 2014 року.

Процес взаємовідносин України з ЄС є тривалим, про що свідчить хроніка відносин з ЄС:

1991 – Декларація ЄС щодо України.

1992 – перша зустріч Україна-ЄС на найвищому рівні.

1993 – підписана угода між Європейськими співтовариствами та Україною про торгівлю текстильними виробами, відкриття представництва Комісії Європейських Співтовариств в Україні.

1994 – Верховна Рада України ратифікувала Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС.

1995 – перше засідання Спільного комітету Україна-ЄС, створення представництва України при Європейських Співтовариствах.

1996 – Європейський Союз визнав за Україною статус країни з перехідною економікою. Рада Міністрів ЄС прийняла план дій щодо України.

1997 – Перший Саміт Україна-ЄС (Київ), підписано угоду між Європейським Співтовариством та урядом України про торгівлю сталеливарними виробами.

1998 – набуття чинності угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС, Україна офіційно заявила про прагнення набути статусу асоційованого членства в ЄС, прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 852 про запровадження механізму адаптації законодавства України до ЄС. Другий саміт Україна-ЄС (Відень).

1999 – Третій саміт Україна-ЄС (Київ), ЄС підтвердив намір сприяти вступу України до СОТ, початок роботи щодо запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

2001 – Четвертий саміт Україна-ЄС (Ялта).

2002 – П'ятий саміт Україна-ЄС (Копенгаген).

У квітні 2004-го року на саміті Україна-ЄС євро-очікування України були підірвані у зв'язку з неотриманням статусу країни з ринковою економікою від Ради Міністрів ЄС. Однак це сталося до Помаранчевої революції.

2005 – Рада Європейського Союзу надала Україні статус країни із ринковою економікою, черговий саміт.

2006 – саміт ЄС-Україна, Хельсінкі.

2007 – саміт ЄС-Україна, Київ.

5 березня 2007 – розпочато переговори про укладення нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво.

2008 – набуття чинності угоди про спрощення візового режиму та реадмісію між Україною та ЄС, саміт ЄС-Україна (Евіан).

Вересень 2008 – під час паризького Саміту Україна-ЄС досягнуто компромісне рішення щодо назви нової посиленої угоди як Угоди про асоціацію.

7 травня 2009 – Україна стала учасницею ініціативи ЄС «Східне партнерство».

16 червня 2009 – під час засідання Ради з питань співробітництва Україна – ЄС політично схвалено «Порядок денний асоціації Україна – ЄС».

25 лютого 2010 – Європарламент схвалив резолюцію про ситуацію в Україні в якій, зокрема, визнається право України на приєднання до ЄС. Також Єврокомісії надається мандат задля роботи над «дорожньою картою» безвізових подорожей між Україною та країнами ЄС.

2011 – саміт ЄС-Україна, Київ.

2013 – саміт ЄС-Україна, Брюссель. На саміті було ухвалено спільну заяву, в якій зазначено, що Україна «рішуче налаштована виконувати» передумови ЄС для того, щоб сторони змогли підписати Угоду про асоціацію та зону вільної торгівлі.

21 листопада 2013 року Кабінет Міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання УА з Євросоюзом, унаслідок цього по всій території країни виникли масові демонстрації проти призупинення 9 процесу євроінтеграції. 24 листопада у Києві відбулась масова акція протесту, в якій взяли участь понад мільйон людей.

21 березня 2014 року в Брюсселі було підписано політичну частину Угоди про асоціацію з ЄС за участі українського прем'єр-міністра Арсенія Яценюка.

27 червня 2014 року – Президент України Петро Порошенко підписав другу (економічну) частину Угоди про асоціацію з ЄС.

16 вересня 2014 року Європейський парламент ратифікував Угоду про асоціацію між Україною і Європейським Союзом синхронно з Верховною Радою України (у вигляді теломосту технологією Skype).

31 листопада 2014 року вступило в силу тимчасове застосування Угоди про Асоціацію.

23 лютого 2017 року Верховна Рада ратифікувала Угоду між Урядом України і Європейським Союзом про участь України у програмі COSME.

27 червня 2014 року Президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу заявив, що Угода про асоціацію є початком вступу України в ЄС. Того ж дня Комісар ЄС з питань розширення Штефан Фюле заявив, що він вірить у майбутнє членство України в ЄС.

Щоб приєднатися до Євросоюзу, держава-заявник має задовольняти політичні та економічні умови, загальновідомі як Копенгагенські критерії (в

честь минулого в Копенгагені саміту 1993 року): демократичний уряд, що визнає верховенство закону і відповідних свобод та інститутів. Відповідно до Маастрихтського договору кожна поточна держава-член, а також Європарламент повинні прийти до згоди з приводу будь-якого розширення.

Вступ до ЄС відбувається кількома етапами:

1. Підписання Угоди про асоціацію.
2. Включення в офіційну програму розширення ЄС.
3. Подача заявки на вступ.
4. Отримання статусу кандидата в члени ЄС.
5. Вступ до ЄС. Україна знаходиться на першому з цих етапів.

ЄС відкрив кордони для України: Рада Європи схвалила рішення про внесення України до переліку країн, громадянам яких скасовуються візові вимоги. Документ було підписано 17 травня 2017 року, а сам безвіз набув чинності за 20 днів.

Нагадаємо, як повідомляв «Главком», раніше за відповідне рішення проголосував Європарламент. Безвіз для українців підтримала більшість депутатів. А до того комітет Європейського парламенту з громадянських свобод, юстиції та внутрішніх справ затвердив проект резолюції щодо безвізу для України.

Уже починаючи з літа 2017 року, без візи можна буде відвідати практично будь-яку країну ЄС. Виняток – Великобританія та Ірландія, які є членом Євросоюзу, але не входять до складу Шенгенської зони.

Але без «штампу» в паспорті можна буде відвідати інші країни, які не є членами ЄС, але входять до Шенгенської зони: Ісландію; Ліхтенштейн; Норвегію; Швейцарію.

Тим, хто захоче потрапити в Європу без візи, потрібно пам'ятати про обмеження, які накладають європейці на спрощену систему перетину кордону ЄС для українців.

По-перше, без візи до Євросоюзу можна потрапити тільки з біометричним паспортом.

По-друге, віза не потрібна виключно при короткострокових поїздках – до 90 днів за півроку. Якщо ви пробудете довше, то вам узагалі можуть заборонити в'їзд на територію ЄС.

По-третє, безвізова поїздка виключає можливість працевлаштування в Європі. Якщо ви хочете поїхати до ЄС, щоб знайти роботу, отримати візу таки доведеться.

По-четверте, ви можете їхати на навчання до Євросоюзу без візи, тільки якщо навчання триває не довше 90 днів. Інакше знову ж таки потрібна віза.

Біометричний паспорт завжди має чип. Про те, що документ є біометричним, свідчить спеціальний логотип. Якщо ваш паспорт не має такого логотипу, ви не зможете перетинати кордон з ЄС без візи.

Щоб потрапити до ЄС без візи, вам може вистачити лише біометричного паспорта. Але на практиці на кордоні у вас мають право попросити документи,

які підтверджують вашу платоспроможність та належні умови перебування. Також вас можуть запитати про мету поїздки.

Термін перебування в країнах ЄС без візи обмежений. Ви можете лишатися в Євросоюзі 90 днів протягом 180-денного терміну. Іншими словами, протягом півроку можете провести у Європі за сукупністю три місяці.

Для кращого розуміння – приклад. Припустимо, ви в'їхали до ЄС 1 січня. Це означає, що у період до 30 червня ви зможете провести в Європі 90 днів. Після того, як ви вичерпаєте свій ліміт, доведеться чекати наступного півріччя.

При цьому кількість перетинів кордону України з ЄС не обмежується. Ви можете хоч щодня їздити до ЄС і назад. Головне – не перевищувати обмеження: 90 днів на півроку.

Лишитися в Європі довше, ніж 90 днів, без візи неможливо. Якщо вам бракує безвізового ліміту, доведеться таки отримувати «штамп» у паспорті – наприклад, навчальну або робочу візу.

А ось якщо ви перебуваєте в ЄС із візою, термін дії якої закінчується, ви можете залишитися в Європі ще на 90 днів.

Байдуже, де ви перебуваєте: у США, Австралії або Туреччині. Ви зможете подорожувати до ЄС без візи з будь-якої країни світу, маючи український біометричний паспорт.

Яка вірогідність того, що до ЄС не пустять без візи?

Напевно говорити ще зарано, але українці можуть орієнтуватися на досвід Грузії, яка нещодавно також отримала безвіз від Європи і вже користується його перевагами. За місяць за спрощеною процедурою до Євросоюзу потрапило близько 11700 грузинів. Відмову отримали 26 людей, тобто 0,2%.

Скільки грошей треба мати, щоб пустили без візи?

У різних країнах Європейського Союзу діють різні вимоги. Наприклад, щоб потрапити до Франції, вам може знадобитися 65 євро на добу, а ось у Німеччині може вистачити 45 євро.

Для того, щоб підтвердити свої статки, не треба мати виписку з банку. Вистачить чека з банкомата.

Отже, у методологічному аспекті учні повинні усвідомити, що сучасний етап Європейської інтеграції пов'язаний з діяльністю Європейського Союзу (з 1993 року). ЄС уособлює своєрідний союз незалежних держав-суб'єктів, який має ознаки різноманітних державних утворень, але не є ані федерацією, ані конфедерацією. Особливість його функціонування полягає у примхливому сполученні наднаціональних і субнаціональних інституцій ЄС із відповідними інституціями національних держав-членів.

Наднаціональні інституції ЄС (Європейська Рада, Єврокомісія, Європарламент, Рада ЄС, Верховний Суд та ін.) поєднують у своїй діяльності законодавчі, виконавчі, контролюючі та судові функції і спрямовані на відпрацювання і розв'язання будь-яких економічних, господарських,

фінансових, політичних, правових, зовнішньополітичних, стратегічних, воєнних, освітніх та інших політик в інтересах Спільноти.

Говорячи про сучасний стан ЄС, а саме: опитування постійно засвідчують, що більшість європейців цінують основні переваги європейської інтеграції, але стурбовані деякими напрямками діяльності та змінами в ЄС. «Втім, – як засвідчує великий знавець і історик ЄС Десмонд Дайнен, – у добу швидкої глобалізації та поширення загальної непевності, європейська інтеграція видається важливішою, ніж будь-коли. Те ж прагнення безпеки та економічного добробуту, яке надихало засновників Європейської Спільноти, лежить сьогодні в основі ЄС, хоча регіональні й глобальні обставини докорінно змінилися».

На теперішній час створені умови для ознайомлення європейської спільноти з Україною шляхом надання інвестицій, розвитку туристичної сфери. Європейська інтеграція України – це шлях глибинних реформ у всіх основних сферах суспільного, політичного та економічного розвитку нашої країни. Усі зазначені реформи повинні призвести до того, що Україна повинна перетворитися в економічно і соціально розвинену країну з Європейськими цінностями.

Короткий інформаційний довідник «Європейський Союз»

ЩО ТАКЕ ACQUIS COMMUNAUTAIRE?

Правовий доробок Європейської Спільноти. Це сукупність спільних прав і зобов'язань, обов'язкових до виконання в усіх країнах-членах ЄС. Доробок постійно змінюється і узагальнюється. Він охоплює: зміст, принципи та політичні цілі угод; закони, ухвалені на виконання угод, та рішення Суду ЄС; декларації та резолюції Союзу; заходи в галузі спільної зовнішньої та безпекової політики; заходи у сфері правосуддя та внутрішніх справ; міжнародні угоди, укладені Спільнотою, а також державами-членами між собою у сфері діяльності Союзу.

ЩО ТАКЕ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ (ЄС)?

Європейський Союз – це спільнота розвинутих держав, що сповідують спільні людські та демократичні цінності, зберігають свій суверенітет, але свідомо делегують його частину для того, щоб разом досягти могутності і впливу, яких жодна країна не мала б поодиноці.

Європейський Союз характеризується унікальною організаційною структурою.

Він має прогресивну форму міжгалузевої інтеграції і наділений повноваженнями, які поширюються на економіку, промисловість, політику, громадянські права та зовнішню політику. Держави-члени ЄС доручають спільним інституціям, які було створено саме цими державами, деяку частку

своїх повноважень у прийнятті рішень для того, щоб рішення стосовно справ, які становлять спільний інтерес, могли прийматися демократично і на європейському рівні.

ЩО ТАКЕ РАДА ЄВРОПИ?

Рада Європи – це міжнародна організація, що розташована в Страсбурзі. Її головна мета – зміцнення демократії, захист прав людини та верховенства права у країнах-членах. Рада Європи була заснована 10 країнами Європи, що тільки-но оговталися після Другої світової війни. Статут організації був підписаний у Лондоні 5 травня 1949 року; Сьогодні Рада Європи об'єднує 47 країн, у тому числі країни колишнього Радянського Союзу. У 1997 р. були визначені нові пріоритети спільних зусиль, спрямовані на поліпшення життя 800 мільйонів європейців. Двома основними пріоритетами є захист безпеки громадян та єдності суспільства.

ЯКИМИ Є ЦІЛІ ПРОГРАМИ ЕРАЗМУС+?

Це освітня програму Євросоюзу, в яку з 2014 року зібрано всі чинні на той час освітні програми. Її метою є підвищення якості європейської освіти, надання більших можливостей навчання, стажування та проведення досліджень за кордоном. Україна як партнер програми має можливість користуватися її міжнародним виміром. Зокрема, брати участь у конкурсах зі співпраці університетів та забезпечувати індивідуальну мобільність студентам, викладачам та науковцям.

<http://www.erasmusplus.org.ua>

ЩО ТАКЕ СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО?

Ініціатива Європейського Союзу, що має на меті зміцнення стосунків зі східними сусідами ЄС (Азербайджаном, Білоруссю, Вірменією, Грузією, Молдовою та Україною) і є продовженням східного напрямку Європейської політики сусідства.

Східне партнерство пропонує поглиблені двосторонні відносини відповідно до потреб і прагнень кожного із партнерів:

- ✓ Угоди про асоціацію, які включають положення про створення глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі;
- ✓ Фінансування комплексних програм, що мають покращити адміністративну спроможність країн-учасниць Східного партнерства;
- ✓ Інтеграцію з економіками країн ЄС, що передбачає зближення українського законодавства із законодавством ЄС;
- ✓ Співпрацю у боротьбі проти корупції, організованої злочинності, нелегальної міграції;
- ✓ Посилення енергетичної безпеки;
- ✓ Реалізацію програм, спрямованих на подолання економічної і соціальної нерівності;
- ✓ Реалізацію індивідуальних програм (охорона кордонів, допомога у ліквідації наслідків стихійних лих, підвищення енергетичної ефективності та відновлюваних джерел енергії);
- ✓ Лібералізацію процесу оформлення віз.

ЯКІ Є ОРГАНИ ТА ІНСТИТУЦІЇ ЄС?

Європейський Парламент – законодавчий орган ЄС, який представляє громадян держав ЄС і обирається безпосередньо ними. Від моменту, коли Лісабонський договір набув чинності (1 грудня 2009 року), Європейський Парламент отримав такі самі законодавчі функції, що і Рада Європейського Союзу. Відтоді переважна більшість законодавчих актів ЄС ухвалюється спільно Радою ЄС та Європейським Парламентом.

<http://www.europarl.europa.eu>

Рада Європейського Союзу – інституція ЄС, в якій представлено держави-члени ЄС та до складу якої входять 28 міністрів країн-членів ЄС. Рада ЄС є головним органом ухвалення рішень, який координує економічну політику ЄС та відіграє центральну роль у зовнішній та безпековій політиці.

<http://www.consilium.europa.eu>

Європейська Комісія – орган виконавчої влади ЄС, створений для незалежного представництва інтересів Євросоюзу як єдиного цілого, до складу якого входить 28 членів (по одному представнику від кожної країни). Європейська Комісія є єдиною інституцією ЄС, наділеною правом ініціювати законопроекти. Комісія також реалізує політику ЄС у різних сферах, забезпечує виконання бюджету, керує програмами ЄС, представляє його у міжнародних переговорах, а також забезпечує виконання договорів ЄС, зокрема у сфері зовнішньої допомоги.

<http://www.ec.europa.eu>

Європейська Рада – складається з голів держав та урядів країн-членів ЄС: прем'єр-міністрів та президентів. Вона визначає політичне спрямування та пріоритети Європейського Союзу. Згідно з Лісабонським договором, Європейська Рада набула статусу повноправної інституції ЄС з чітко визначеною роллю. Відповідно, було запроваджено нову посаду Президента Європейської Ради, який обирається на 5-річний термін.

<http://www.european-council.europa.eu>

Європейська служба зовнішньої дії – головним завданням служби є координація зовнішньої політики ЄС між його головними інституціями (Радою ЄС, Європейською Комісією, Європейським Парламентом) та державами-членами Союзу, а також ефективне представлення ЄС за кордоном. При цьому контроль над програмами зовнішньої співпраці, політикою сприяння розвитку та політикою сусідства здійснюється Європейською Комісією. Головний дипломатичний орган ЄС складається з центральної адміністрації та близько 140 Представництв ЄС за кордоном.

<http://www.eeas.europa.eu>

Історія святкування Дня Європи

9 травня 1950 р. міністр закордонних справ Франції Робер Шуман виголосив план виходу Європи з післявоєнної кризи (Декларація Шумана). Першим кроком на шляху до практичної реалізації ідеї створення єдиної Європи він запропонував об'єднання вугільної та сталеливарної промисловості, що привело до появи 16 липня 1952 року першої з трьох європейських інституцій, на основі яких створено Європейський Союз.

Рішення стосовно відзначення Дня Європи 9 травня було прийнято у 1985 році на саміті ЄС у Мілані.

На сьогодні День Європи поряд з єдиною європейською валютою євро, синім прапором, на якому зображено коло золотих зірок, та гімном є політичним символом та атрибутом Європейського Союзу. Відповідно до статті 61 Регламенту ЄК 9 травня є одним із 17 святкових днів в ЄС і вихідним для співробітників європейських інституцій.

День Європи – це символ започаткування нової успішної моделі мирної співпраці між державами, що ґрунтується на спільних цінностях та інтересах.

Головною метою святкових заходів у рамках відзначення Дня Європи в країнах ЄС є поширення ідеї європейської ідентичності серед громадян Європейського Союзу, утвердження спільних європейських цінностей.

Головною подією в рамках святкування Дня Європи у більшості країн є культурно-розважальна програма, яка в різних країнах має форму художнього шоу, гала-концерту або карнавалу і проходить на центральній вулиці (площі) столиці. Участь у концертних заходах беруть як місцеві художні колективи та актори, так і запрошені з країн-членів ЄС. Головними організаторами святкових заходів виступають делегації Європейської Комісії та інформаційні центри ЄС у країнах-кандидатах. Державні органи влади, громадські та неурядові організації надають сприяння у проведенні Дня Європи.

В Україні День Європи відзначається щорічно у третю суботу травня (Указ Президента України від 19.04.03 р. № 339/2003).

Європейський Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і чоловіків. (Договір про Європейський Союз, Лісабонська редакція, 2007).

Цінності об'єднаної Європи

• **Мир:** починаючи з другої половини ХХ століття Європейський континент є найбільш мирним місцем у світі.

• **Громадянські свободи:** свобода думки, совісті, віросповідання, світогляду – усе це наріжні камені, на яких збудований Євросоюз.

• **Демократія:** народ, що керує та контролює свою владу за допомогою виборів та інструментів громадського впливу – ось справжнє джерело влади в будь-якій країні ЄС.

• **Права людини:** права на достойне життя та недоторканість в усіх особистих справах – це священні для Європи поняття.

• **Рівність:** незалежно від рівня багатства, статі чи кольору шкіри – перед лицем європейського суду усі рівні.

• **Справедливість:** Високий рівень соціального захисту гарантований кожному, хто готовий стати старанним громадянином Європейського Союзу.

• **Захист навколишнього середовища:** бажання зберегти довкілля та любов до природи – спільне європейське прагнення.

• **Громадянська участь:** європейські країни заохочують будь-які прояви активізму та громадянської свідомості.

Святкові заходи з нагоди Дня Європи в країнах-членах мають переважно культурно-мистецьку спрямованість.

Під стягом Євросоюзу

Цікава статистика Євросоюзу

Адміністративний устрій: 28 національних держав.

Адміністративний центр: Брюссель (від лютого 1992 р.).

Кількість населення: більше 508 млн. чол. (станом на 01.01.2015 року).

Територія: 4 324 782 км².

Офіційні мови: 23 мови (англійська, болгарська, голландська, грецька, датська, естонська, ірландська, іспанська, італійська, латвійська, литовська, мальтійська, німецька, польська, португальська, румунська, словацька, словенська, горська, фінська, французька, чеська, шведська).

Грошова одиниця: євро (у п'ятнадцяти з двадцяти восьми держав-членів ЄС: Австрії, Бельгії, Греції, Іспанії, Ірландії, Італії, Люксембургу, Нідерландах, Німеччині, Португалії, Словенії, Фінляндії, Франції, а також на Кіпрі та Мальті).

Екологія: 90% підприємств та 50% приватних домівок переробляють відходи та користуються вторинною сировиною.

Тривалість життя: середня тривалість життя – 80 років.

Мінімальний рівень зарплати: найнижча у Румунії — 275 євро, найвища – у Люксембурзі та Ірландії – 1563 євро.

Вихід на пенсію: середній вік виходу на пенсію – 65 років.

Гендерна рівність: у Латвії жінки обіймають 53% керівних посад на підприємствах, у Болгарії та Польщі – по 44%, в Ірландії – 43%. Найнижчим цей показник є в Німеччині, Італії та на Кіпрі (по 22%).

Мистецький простір Європи ЛУВР (Франція, Париж)

Це найвідоміший і найбільш відвідуваний музей у світі. Розташований в центрі Парижа, в старовинному королівському палаці, музей займає 160 тисяч квадратних метрів і може похвалитися колекцією, яка охоплює вісім тематичних сфер, демонструючи 35 000 творів мистецтва (це тільки ті, які виставляються в його залах), Експонати Лувру розбиті на колекції: Стародавній Схід, Стародавній Єгипет, Стародавні Греція, Етрурія, Рим, мистецтво ісламу, скульптури, предмети мистецтва, образотворче мистецтво, графічне мистецтво. Найвідомішим експонатом є «Мона Ліза» Леонардо да Вінчі.

Музей вперше відкрив свої двері 6 1798 році, а знаменита нині скляна піраміда служить його головним входом.

БРИТАНСЬКИЙ МУЗЕЙ (Велика Британія, Лондон)

Британський музей – це історія і культура всього людства в одній будівлі. У його постійній колекції – понад 8 мільйонів об'єктів. Музей спочатку замислювався як зібрання пам'яток Давньої Греції та Давнього Риму. Однак разом із археологічними знахідками і предметами мистецтва, які звозили в

Лондон із усіх куточків колоніальні агенти Британської імперії, музей поповнювався малюнками, гравюрами, медалями, монетами і книгами різноманітних епох. Він є другим за відвідуваністю музеєм у світі. Музей також має найбільшу онлайн-базу, яка налічує понад 2 млн. об'єктів.

Створений у 1753 році, музей демонструє колекції, починаючи з доісторичних часів і до сучасності. Найпопулярнішими для відвідувачів експонатами вважаються єгипетські мумії, Розетський камінь і скульптури Парфенону.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ПРАДО (Іспанія, Мадрид)

Маючи колекцію в 7600 картин і 1000 скульптур, музей Прадо є одним із провідних художніх музеїв у світі та національною художньою галереєю Іспанії. Музей щорічно відвідує близько 2,7 млн. осіб. У колекції Прадо можна зустріти таких європейських майстрів, як Веласкес, Гойя, Ель Греко і Босх. Найвідомішою роботою серед експонатів музею можна назвати «Меніни» Веласкеса.

ГАЛЕРЕЯ УФФІЦІ (Італія, Флоренція)

Галерея Уффіці приймає понад мільйон відвідувачів на рік і є однією з найстаріших і найвідоміших художніх галерей в західному світі. Коли з

1575 року в будівлі Уффіці почалося формування музею, його основу склала сімейна колекція Медичі.

Після сходження з престолу цієї династії колекція продовжувала поповнюватися. Зараз вона включає безліч шедеврів таких італійських майстрів, як Джотто, Сандро Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Джорджоне, Тиціан, Уччелло, фра Філіппо Ліппі, Чімабуе, П'єро делла Франческа та ін. Тут також чимало зразків античного, французького, іспанського, німецького, голландського і фламандського мистецтва. Найзнаменитіший експонат – картина «Народження Венери» пензля Ботічеллі.

Калейдоскоп цікавих фактів

- ✓ Стародавні греки вважали Європу окремим материком
- ✓ У маленькому італійському містечку Ваконе є ресторан під назвою «Тільки для двох». Якщо хтось із вас захоче його відвідати, краще замовте місця заздалегідь, десь приблизно за півроку. Річ у тім, що в цьому унікальному закладі лише один столик.
- ✓ 35 тисяч років тому на території Європи з'явилася людина сучасного типу.
- ✓ 1/4 частину Європи займають острови.
- ✓ В Європі зародилося чимало видів спорту, крикет з'явився в Англії, гольф – у Шотландії. Досить поширеними тут є футбол, теніс, гандбол.
- ✓ Між Африкою та Мадагаскаром є острів, який називається Європа. Він був названий на честь однойменного корабля з Британії.
- ✓ Слово «газета» прийшло до нас від назви дрібної італійської монети - «gazetta», за яку можна було придбати друкований аркуш, прототип сучасної газети.
- ✓ Європа — так називається один із супутників Юпітера (на честь персонажа міфології античності).
- ✓ Європа вважається світовою батьківщиною різноманітних фестивалів. Наприклад, у Німеччині проходить фестиваль пива Октобер-фест, у Франції – Канський фестиваль кіно, в Іспанії – Томатина.
- ✓ У Європі немає пустель. Зате клімат у різних країнах теж різний. Взимку може бути дуже холодно, а влітку – спекотно. У Великій Британії, наприклад, часто йдуть дощі. Через постійні тумани цей регіон називають «туманний Альбїон».
- ✓ Найбільше місто Європи – Париж, столиця Франції.
- ✓ Найменша держава на території Європи – це Ватикан. Він же є і містом з безліччю культурних та історичних пам'яток.
- ✓ Вулкан Етна, який знаходиться на острові Сицилія – найбільший європейський вулкан і один із найактивніших у всьому світі. Згадки про виверження Етни є в найдавніших джерелах ще до нашої ери.
- ✓ Сучасні Нідерланди розташовані на рівнинно-низинній території, де колись були великі болотисті райони. Але вони були відвойовані у моря, і сьогодні це родючі землі, які забезпечують небувалий розвиток сільського господарства країни.

✓ Спочатку статуя свободи була побудована у Франції, тільки потім передана США як подарунок.

✓ Європа має дуже цікаві «географічні форми». Так, Піренейський півострів, на якому розташовані Іспанія та Португалія, має форму – квадрата, а Апеннінський, де знаходиться Італія, – форму чобота.

✓ Найбільш відвідуваний пам'ятник у світі – Ейфелева вежа у Франції, Париж. Її висота становить 320 метрів.

✓ Багато філософських рухів також пов'язані з Європою: ідеалізм, романтизм, постмодернізм, гуманізм.

✓ Неможливо уявити Європу без Карпат. Адже вони пролягають через території Словаччини, Польщі, Румунії та України. Подейкують, що румунські Карпати – це Батьківщина славнозвісного легендарного графа Дракули.

✓ Греки мають більше 150 варіантів національного гімну.

✓ В Ісландії в одній із перших країн з'явився демократичний лад правління.

✓ Фінляндію називають землею тисячі озер. На території цієї держави близько 60 000 озер і тисячі островів у відкритому морі.

✓ Національна рослина Гренландії – верба.

✓ Італії знаходиться вулкан Везувій, який зруйнував римське місто Помпеї. У наш час він все ще активний. Останній раз цей вулкан вергався в 1944 році.

✓ Два найвідоміші міста Італії – Флоренція та Венеція. Мабуть, кожна пара закоханих мріє побувати саме тут, провести час разом, насолодитися чудовою архітектурою, скульптурою, вишуканими будівлями. У Венеції набагато простіше і швидше пересуватися на човні, а ніж на авто. Адже місто, у прямому значенні слова, стоїть на воді.

✓ У минулому Середземне море часто висихало.

✓ У країнах континентальної Європи – правосторонній автомобільний рух. Але в Парижі є 350-метрова вуличка, на якій встановлено лівосторонній рух. Це зроблено для того, щоб розвантажити вулиці в годину-пік від «корків».

✓ Відома у всьому світі Пізанська вежа приваблює мільйони туристів. Історики стверджують, що вона була зведена між 1173 і 1360 роками. За ці роки земля під вежею дещо просіла, що призвело до її відхилення по вертикалі аж на 5 метрів.

✓ Фрайбург – це німецьке місто, в якому є один екологічно чистий престижний район. Його жителі не під'їжджають додому на автомобілях, а залишають їх за межами.

ВЕРНІСАЖ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ І ТВОРЧИХ ЗНАХІДОК ДО ПЕРШОГО УРОКУ

Парад ігор народів Європи

(спортивно-розважальний квест)

Мета: ознайомити дітей з іграми країн Європи, виховувати повагу до традицій і культури інших народів, сприяти фізичному розвитку вихованців.

Обладнання: знаряддя необхідні для проведення ігор (на кожній станції), музичний супровід, мікрофони, заздалегідь підготовлені майданчики-станції.

Хід заходу

Ведуча. Дорогі діти! Особливості кожного народу виявляються в усній творчості – казках, приказках, піснях. Гадаємо, до цього переліку можна додати й різноманітні дитячі ігри. Сьогодні ми з Вами познайомимось з іграми, які передаються від покоління до покоління, від одного народу до іншого. Пропонуємо кілька цікавих рухливих забав для веселого проведення дозвілля разом із друзями на вулиці чи вдома.

(Кожна група дітей відповідно до маршрутного листа потрапляє на станцію ігор тієї чи іншої країни, де протягом 7 хвилин розучує і грає в ту чи іншу гру)

1 станція. Дитячі ігри Угорщини

«Трикутна мотузка». Візьміть довгу мотузку й кінці її міцно зв'яжіть. У мотузчане кільце заходять троє охочих помірятися силою і напинають грудьми мотузку так, щоб утворився трикутник. Проти кожного гравця на відстані двох кроків ставлять по стільчикові. А якщо гра проходить де-небудь на галявинці, то замість стільчиків можна забити по кілочку. Щойно пролунає сигнал, кожен гравець з усієї сили налягає на мотузку і прагне дістати свого стільчика рукою. Перемагає той, хто зробить це першим.

«Гра в рому». Рома – це кілочок, зроблений із твердого дерева, 30 см довжиною, товщиною в руку, один кінець його загострений. Рому беруть за незагострений кінець і різко кидають її в землю, так щоб вона міцно встала в ній загостреним кінцем. Грають двоє або командами. Один вбиває рому в землю (земля повинна бути пухкою), противник намагається вбити свою рому точно біля першої, щоб зрушити ту з місця. Це вдається рідко, частіше перша рома тільки похитнеться. Але в результаті зіткнення і друга рома не дуже міцно вбивається в землю. Тепер знову може кидати перший гравець. Він намагається вбити другу рому. Гра йде, поки хтось не вб'є противника.

Якщо грають командами, то члени команд, поперемінно змінюючи один одного, намагаються послабити становище ром супротивників, а свої міцніше вбити в землю. Чию рому вб'ють, той виходить із гри. Гра триває доти, доки всі роми будуть вбиті, за винятком однієї. Власник роми, що залишилася здобуває для своєї команди перемогу.

2 станція. Дитячі ігри Греції

«Камінчик». За правилами цієї гри вам потрібно вишикуватись в одну шеренгу. До керівника групи, який стоїть попереду, учасники протягують руки зі складеними долонями. Ведучий має камінчик, він ходить перед шеренгою і робить вигляд, що хоче покласти його в долоні гравців. Потім непомітно кладе камінчик у руки одному з гравців. Той, кому дістається камінчик, біжить до раніше визначеного пункту і повертається назад, щоб повернути камінчик ведучому. Інші гравці переслідують його і намагаються спіймати, доки він у колі. На лінії його ловити вже не можна. Якщо гравець повернеться назад і його не зможуть спіймати, у наступному турі він буде ведучим. Якщо його спіймають, місце ведучого займає гравець, який першим доторкнувся до того, хто біг.

3 станція. Дитячі ігри Нідерландів

«Нідерландські схованки». У Нідерландах вважають, що ця гра походить від давніх народних звичаїв. Хлопці і дівчата в перші дні весни йшли в ліс, у поле шукати птахів, жуків, збирати квіти, щоб переконатись, чи прийшла ніч відродження. Тому в цій країні гравці імітують птахів втікають від мисливця, махають крилами. Якщо мисливець довго не знаходить гравців, то вони свистять, імітуючи голоси птахів, щоб дати знати про себе. Схованки розповсюджені в різних варіантах і стали складовою частиною багатьох інших ігор, вони тісно пов'язані з народними звичаями та обрядами.

4 станція. Дитячі ігри Іспанії

«Влуч у відро». А зараз ми перевіримо Ваше вміння влучати в ціль. Гру, яку я вам зараз запропоную, вигадали іспанці. Відома вона вже багатьом поколінням європейських народів.

Гравці стають півколом біля відра, що стоїть на землі на відстані 34 м від них. У руках кожного – камінчик. Після свистка гравці один за іншим кидають камінчики так, щоб влучити у відро. Той, хто не влучив у відро, дає заставу; хто потрапив камінцем у відро – отримує бал. Після кількох турів підраховуються набрані бали. Гравці, які набрали найбільшу кількість очок, визначають штрафи тим, хто «сплатив» заставу (танцювати, співати тощо).

«Кошик із фруктами». Діти сідають у коло. Кожен обирає собі назву фрукта: хтось Персик, хтось Апельсин, а хтось Лимон. У центрі стоїть Покупець із кошиком і, наприклад, гукає: «Апельсине і Лимоне, до мене!» Ті, що обрали собі назви цих фруктів, повинні швидко помінятися місцями. Але Покупець також гав не ловить – може одразу ж зайняти чиєсь місце. Хто не встиг сісти, той стає Покупцем.

5 станція. Дитячі ігри Англії

«Риба-кит». У просторій кімнаті поставте по колу стільці. Їх має бути на один менше за кількість учасників гри. Кімната – це «море», а кожен, хто сидить на стільці, – Рибка: Оселедець, Окунь, Тріска... Тільки бідолашний Кит без місця, плаває між «рибок» і одну за одною кличе із собою («рибки» встають зі стільців і ходять за Китом). Невдовзі вже цілий табунець за ним увивається.

Аж тут Кит гукає: «На морі буря!» І кожна Рибка повинна швидко зайняти своє місце. Хто не встиг – стає Китом.

«Пушбол». Пушбол з англійської перекладається як «штовхання м'яча». Готується повітряна куля до розмірів гарбуза. Окреслюють майданчик розміром 10 на 20 м. Посередині проводиться лінія. По обидва боки майданчика перебуває від трьох до п'яти дітей.

Повітряну кулю підкидають угору в центрі майданчика. Гравці кожної команди б'ють пальцями або долонями по кулі. Куля не повинна приземлитися, її намагаються перекинути на бік суперника. За це команді зараховується бал. Гра триває до 5 очок. Варто запам'ятати: гравцю забороняється бігати з кулею в руках і випустити її за бокову лінію. У цьому випадку повітряна куля передається команді суперників, яка ударом долоні вводить її в гру.

6 станція. Дитячі ігри Франції

«Весела дуель». На підлозі купками розкладають горіхи, яблука чи картоплини. У кожній купці їх має бути однакова кількість. Кожен учасник гри бере ложку і починає збирати «урожай» у кошик чи відерце. Хто зробить це найшвидше – той і переміг. От тільки допомагати собі руками не можна: усе потрібно робити ложкою!

7 станція. Дитячі ігри Італії

«Водоноси». Поділіться на дві команди. Перед кожною поставте відерце з водою і горнятко чи блюдце, а за кілька кроків від них – дві пляшки. Після сигналу ведучого розпочинайте гру: перші учасники обох команд зачерпують воду і біжать до своїх пляшок. Виливши в них воду, повертаються назад, щоб передати естафету наступному учаснику команди. Та команда, яка наповнить свою пляшку першою, здобуде перемогу.

8 станція. Дитячі ігри Австрії

«Кіт-смішко». Перш за все діти мають визначитися, хто з них буде Котом. Він ходить поміж гравців і намагається розсмішити кожного: кумедно нявчить, облизується, підстрибує, виставляє «кігті», вдає із себе грізного звіра... Той, хто не втримається і зареоче чи навіть усміхнеться, стане Котом.

«Камінь з плеча». Проста гра – хто далі кине камінь.

Гравці проводять межу, звідти кидають камінь певної ваги. Гравець двома руками кладе на плече камінь і правою долонею скидає його з плеча. Камінь можна кидати двома способами: з місця і з розбігу. Із місця: гравець стоїть на лінії і під час кидка не відриває ноги від землі. Із розбігу – незалежно від відстані кидати можна тільки з лінії, а якщо гравець переступить її, кидок вважається недійсним.

Гравці кидають один за одним, кожен по три рази. Хто кине далі за всіх, той і переміг.

«Вибити кеглю». Учасники гри встановлюють дерев'яну кеглю – ціль. На певній відстані від неї, за домовленістю проводять лінію, звідки гравці по черзі кидають у кеглю камінь. Хто попаде в кеглю і зіб'є її, заробляє 10 балів.

Якщо в першому етапі ніхто не зіб'є кеглю, 5 балів отримує той гравець камінь якого впав найближче до цілі. Якщо хто-небудь збиває кеглю –

починається наступний етап. Гравці тепер кидають по черзі, але у зворотному порядку, щоб кожен мав однакові шанси на отримання балів. Необхідно набрати певну кількість балів: 100, 75 або 50, за домовленістю. Перемагає той, кому це вдасться швидше за всіх. Переможець отримує нагороду. Він кидає камінь так далеко, як тільки може, а гравець, який набрав найменшу кількість балів, має на спині віднести переможця до того місця, де камінь упав і у зворотному напрямку.

9 станція. Дитячі ігри Болгарії

«Лисичка і сторожі». Двох дітей обирають за сторожів. Сторожам зав'язують хустинами очі. Сторожі стають один проти одного на відстані кроку, щоб вартувати курник. Усі інші діти — «лисички». Кожна з лисичок має непомітно прокрастися між сторожів. Саме тоді, як вона прокрадається, її подружки відвертають увагу сторожів, здіймаючи неймовірний лемент. Лисичка, яку впіймали стає за сторожа.

10 станція. Дитячі ігри Литви

«Зайчик-побігайчик». Хтось один має бути сірим зайчиком. Далі всі беруться за руки і стають у коло. Зайчик виходить на середину, присідає навпочіпки і вдає, що спить. Усі навколо нього починають то піднімати руки, то опускати, а зайчик вижде слухну мить і шмиг попід руками. Як пощастить йому вихопитись на волю, то вже хтось інший стає зайчиком.

«Квінта»

У грі беруть участь 5 чоловік. На землі чи асфальті креслять квадрат зі стороною 10 м. Четверо учасників займають місця в кутах квадрата. У центрі квадрата креслять коло діаметром 1,5 м, у ньому знаходиться п'ятий гравець — квінта.

Гравці, які стоять у кутах кидають в нього м'ячем, а «квінта» намагається вивернутись від м'яча, не виходячи за межі кола. Гравець, який попаде у «квінту» займає його місце.

11 станція. Дитячі ігри Польщі

«Завзяті цапки». Присядьте навпочіпки, випростайте руки й ну один від одного відштовхуватись. Котрий «цапок» упаде той і програв.

12 станція. Дитячі ігри України

«Кривенька качечка». Для гри обирається майданчик і окреслюються межі, за які не можна виходити. Обирається гравець, який буде «кривенькою качечкою». Інші гравці розходяться по майданчику і становляться на одну ногу, а іншу зігнуту в коліні притримують рукою.

За командою «кривенька качечка» починає стрибати на одній нозі і намагається спіймати інших гравців, які також стрибають на одній нозі і намагаються втекти від «кривенької качки». Ті, кого спіймали допомагають «кривенькій качечці» ловити не спійманих гравців.

Гравець, який залишився не спійманим виграє і стає «кривенькою качечкою». Якщо під час гри гравець стає на дві ноги або вистрибує за межі поля, вважається спійманим.

«Вовк і козенята». Необхідний гральний майданчик 15-20 м. На ньому малюється коло діаметром 4-8 м, а за його межами ще кола діаметром 1 м на відстані 1-2 м. Маленькі кола – це «будиночки» козенят. Кількість кіл має бути на одне менше, ніж гравців-козенят. Обирають вовка. На початку гри вовк становиться за межами великого кола, а козенята всередині кола. На рахунок «три» усі козенята вибігають за межі кола і займають будиночки. Козеня, якому не дісталася будиночка бігає між вовком, великим колом і будиночками. Вовк має спіймати козеня, але якщо козеня оббіжить три кола, то переслідування припиняється і всі залишаються на своїх місцях. Якщо вовк спіймає козеня, то вони міняються місцями і гра починається спочатку.

«Командні схованки». Для гри чітко окреслюються межі майданчика. Кількість гравців – від 10 осіб і більше. Усі учасники діляться на дві команди, обирається ведучий. Ведучий слідкує за дотриманням правил, а за допомогою жеребкування вирішує, яка з команд ховатиметься першою. Обирається місце, яке буде коном. Це може бути дерево, лавочка, стіл, камінь тощо. Гравці команди, які шукатимуть іншу команду, мають зібратися біля кона і заплющити очі. Інша команда в цей час ховається, а ведучий за всім спостерігає. Як тільки команда заховалась, він подає сигнал, і інша команда починає пошуки, охороняючи одночасно кон. Та команда, яка ховається має швидко і непомітно прорватися до кону і застукатись, промовляючи: «Стук-стук за себе». Завдання команди, яка шукає – спіймати і застукати тих, хто ховається і не дати їм можливості прорватися і застукатися самим. Якщо хоча б один із противників торкнеться кону, команда шукачів – програла і все починається спочатку. Якщо команда шукачів спіймає всіх противників, команди міняються місцями і починають гру спочатку.

«Дзвін». Грають зазвичай діти 10-15 років (іноді старші), 10 і більше осіб. Діти беруться за руки і утворюють коло, обирається ведучий. Ведучий стає в середину кола. Натискаючи на руки, намагається роз'єднати їх, промовляючи: «Бов». Повторює це доти, доки не розімкне чийсь руки, після чого тікає, а двоє чий руки розімкнули ловлять його. Хто спіймав – стає ведучим.

«Квадрати». Гра проводиться на майданчику квадратної форми, який ділять на чотири рівні частини, а в центрі креслять коло діаметром 1 м. Кількість гравців – від 2 до 8 осіб у залежності від розмірів майданчика.

Якщо грають 2-3 особи, то кожен займає по одному квадрату і коли м'яч потрапляє в незайнятий квадрат бал заробляє той, хто влучив у цей квадрат.

Якщо гравців 8, то кожен квадрат займає по два чоловіки і грають командами.

Якщо грають 4 особи, то кожен займає по квадрату і можуть грати «два на два» або кожен за себе. Граючи парами гравці можуть пасувати і допомагати один одному.

Перед початком гри, домовляються про максимальну кількість балів. Один із гравців починає гру, кидаючи м'яча в центр кола, так щоб він відскочив на один із чотирьох квадратів-полів. Далі гравець, на чие поле відскочив м'яч,

має відбити його ногою на інше поле, після того як м'яч один раз торкнеться землі. Якщо м'яч торкнувся землі двічі, то гравець отримує 1 бал і всі гравці пересуваються на одне поле за годинниковою стрілкою або гравець виходить із гри.

Гравець, який отримав бал починає гру спочатку, кидає м'яча через коло і якщо він промахнеться тричі, він отримує ще один бал. У цій грі набрані бали ведуть до програшу. М'яча можна відбивати всіма частинами тіла крім рук. Гравець не повинен двічі торкатися м'яча на своєму майданчику, але його може виручити сусід, перестрибнувши на одній нозі, і, забиваючи при цьому м'яча іншою ногою.

«Квач». Кількість гравців від 3 і більше осіб. Для гри потрібен м'яч і майданчик з окресленими межами.

Обирається ведучий, який бігає з м'ячем, намагаючись кинувши потрапити ним у тих, які тікають. Той, у кого він попав м'ячем стає на його місце.

Гравцям не дозволяється торкатися, штовхати чи відбивати м'яч, який упав на землю. Не можна гравцям виходити за окреслені межі поля (крім ведучого). Якщо гравець вибігає за межі, то займає місце ведучого.

«Коти». Кількість гравців від 3 до 10 осіб. Для проведення гри необхідна хустинка для зав'язування очей, обмежений гральний майданчик і 6-10 паличок – «котів». На початку гри обирається ведучий, якому зав'язують очі і дають у руки «котів» – паличок. Двоє інших гравців починають його крутити і водити в різні боки, намагаючись його заплутати і збити з дороги. Далі, один із супроводжуючих каже: «клади двох котів» і ведучий має покласти на землю дві палички. І так його водять далі доти, доки він не розкладе всі палички. Потім його повертають на місце звідки все починалось, розв'язують очі і він без підказок має знайти всі палички – «коти».

Найкращим гравцем є той, хто без підказок найшвидше знайде всі палички. Потім обирають наступного ведучого і все починається спочатку. За правилами, ведучого не можна виводити за межі грального майданчика. Йому можна підказувати словами: тепло, жарко, холодно, прохолодно. Але, якщо гравець не може довго знайти останнього «кота», йому його показують і він програє.

Ведуча. На завершення нашої «Панорами ігор» я хочу запропонувати вам пройти в танку. Одним із улюблених українських хороводів в усі часи була **«Подольночка».**

(Усі учасники Параду утворюють хоровод і грають у Подольночку)

Подорож сторінками європейських казок

(виховна година для учнів початкової школи)

Мета: ознайомлення учнів із казками письменників європейських держав, формування пізнавальної та розвиток читацької активності, творчих здібностей, виховання любові до літературного слова.

Обладнання: костюми казкових персонажів, музичний центр, виставка книжок та портретів відомих казкарів Європи, презентація.

Хід заходу

Вихователь. Дитинство – чудова країна. Кожній людині доводиться в ній бувати лише один раз. Згодом стежинка до цієї країни заростає дорослими турботами та проблемами. І даремно шукати цю країну на карті – лише приємні спогади та мрії мають чарівну здатність повернути нас у Дитинство.

Із раннього дитинства кожна людина звертається до книги, бо саме читання книг збагачує наше життя, робить його більш цікавим і наповненим, допомагає нам через книгу пізнавати світ.

А які книжки вам читали, коли ви були маленькими? *(Відповіді дітей)*

Ось і сьогодні ми поринемо у дивовижний світ казки, а пригадати дивовижні пригоди казкових героїв нам допоможе вікторина «Упізнай казку».

Мандрівка ця незвичайна вже тим, що згадуючи казки ми будемо мандрувати деякими європейськими державами, згадаємо відомих нам із раннього дитинства казкових персонажів — представників цих держав.

Сідайте зручніше. Наш водій *(обирається учень, якому дається кермо та головний убір водія)*, — рушаймо! Пісню заспіваймо!

(Діти і вихователь співають пісню)

Час тече повільно, ллється, як вода,

Вже його не спиниш на путі.

Хоч годин минулих трохи нам шкода,

Та найкраще жде нас в майбутті!

Приспів:

Стрічкою наша путь

Стелиться, стелиться,

І вдалину біжить,

В небесний кордон.

Кожному в доленьку

Кращую віриться,

Котиться, котиться

Голубий вагон.

Перша зупинка

Вихователь. Тут почути можна такі слова: «мерсі» (дякую), «селяві» (таке життя). Це держава – ... Франція. Столиця Франції – місто Париж. Ось цей прапорець — символ Франції *(один із вихованців прикріплює на дошці до карти світу)*.

Усі, напевно, знають казки Шарля Перо «Попелюшка», «Кіт у чоботях», «Червона шапочка», «Спляча красуня»? А ось нас зустрічає герой однієї з казок, надаємо йому слово!

(Виходить Кіт у чоботях)

Кіт у чоботях.

Я Кіт у чоботях –
Меткий і розумний –
Господаря з бідності вивів у «люди».
Тепер він не злидар,
Багатий став враз.
Господар мій – це маркіз Карабас.

Вихователь. А цю героїню люблять і знають усі. Відгадайте, хто вона.

(Заходить Попелюшка зі словами)

Працювала я у хатці,
Танцювала у палаці,
Є така у мене звичка –
Десь губити черевички.

(Попелюшка)

(Відповіді дітей)

Вихователь. Просимо, Попелюшко, заспівай нам пісню!

(Попелюшка співає пісню)

Попелюшка. А тепер діти, відгадайте загадку, ще про одну героїню казки Шарля Перо. Назвіть її, щоб продовжити свою подорож. Слухайте уважно. Думайте і відповідайте.

Старенька бабуся у лісі жила,
Гостинці для неї онука несла.

Хто дівчинку цю по дорозі зустрів?

Як казка ця зветься? Хто б відповів?

(Червона шапочка)

(Відповіді дітей)

- Щасливої дороги, діти. До зустрічі.

Вихователь. Автор цих казок Шарль Перо. А наступний наш герой прийшов із казки Антуана де Сент-Екзюпері.

(Виходить Маленький Принц)

Маленький Принц.

На моїй малесенькій планеті

Виросла троянда запашна.

Діти, вчіться в дружбі жити

На Землі, що в Всесвіті – одна!

Вихователь. Це казка «Маленький принц».

- То ж в якій країні ми побували?

- Кого з героїв зустріли?

- Як називається столиця Франції?

А ми рушаймо далі, зручніше сідайте, пісеньку співайте. *(Діти співають пісню)*

Друга зупинка

Вихователь. Друга зупинка – Данія. Столиця Данії – місто Копенгаген.
(*Вихованець на карті світу розмішує прапорець, відшукує Данію, м. Копенгаген*)

Вихователь. Нас вітають дві незнайомки. Хто ж вони?

Дюймовочка.

Дівчинка маленька – героїня казки.

Відгадайте, хто я?

Думайте, будь ласка.

В квіточці я спала,

Вмилася росою.

Тож мене назвали

Дюймовочкою.

Снігова Королева.

Не радійте літу,

Бо зів'януть квіти.

Ковдрою із снігу

Вкрию все навкруг.

Подивіться краще в мої очі, діти,

Стане серце з криги,

Й непотрібний друг!

Вихователь. Усі впізнали Дюймовочку та Снігову Королеву – героїв казок Андерсена – датського письменника.

Вихователь. По місцях! Водій – уперед! Нас чекає нове знайомство – Німеччина. (*Діти співають пісню*)

Третя зупинка

Вихователь. Третя зупинка – місто Бонн, Німеччина. Усі ви, мабуть, чудово знаєте казки братів Якова та Вільгельма Грімм. Із якої казки цей герой?

(*На сцену виходить Трубадур*)

Трубадур (*співає*)

Стане сонце над лісом,

Тільки це — не мені,

Адже я без принцеси

Жити не зможу, ні!

Що ж це сталось зі мною?

Хто ж це так поробив? —

В королівських палатах

Свій я спокій згубив.

Вихователь. В якій країні побували ми? Кого з героїв казок зустріли? Як називається столиця цієї держави? Слова, які ми знаємо німецькою мовою: Freundschaft [фройндшафт] (дружба), Frieden [фріден] (мир).

(*Дівчинка прикріплює на карті прапорець*)

- Нас запрошує водій відвідати долину мрій, сідайте зручніше, будь ласка, попереду – нова держава – і казка. (*Діти співають пісню*)

Четверта зупинка

Вихователь. Зупинка четверта. Велика Британія. Столиця – місто Лондон.

(Хлопчик прикріплює на карті прапорець)

Подивіться, а хто ж це йде так рано-вранці стежиною?

Він веселий і не злобний,

Цей хороший дивачок.

З ним господар, хлопчик Робін,

І товариш – П'ятачок.

До прогулянок він ласий,

Є на мед чутливий нюх,

Зветься плюшевий ведмедик,

Всім відомо...

(«Вінні-Пух»)

(Заходить Вінні-Пух)

Вінні-Пух.

Ми з П'ятачком куди йдемо –

Велика таємниця.

Якщо дізнатись схоче хтось –

Це, мабуть, не здійсниться!

Вихователь. Так, це Вінні-Пух – герой казки Алана Мілна «Вінні-Пух і всі-всі-всі». Добрий друг і ласун – ведмежатко. Пух покликав героя Кіплінга.

(Входить Мауглі)

Мауглі.

Моє ім'я – «маленьке жабеня» – дістав я в теплім вовчій лівці,

Бо джунглі дикі – то моя сім'я: Каа, Балу, Багіра. Переміг я тигра!

Вихователь. Де ми тільки що побували? Кого побачили? Їдьмо далі, по місцях! Пісня хай нам скрасить шлях! *(Діти співають пісню)*

П'ята зупинка

Вихователь. П'ята зупинка. Швеція. Столиця – місто Осло.

(Дівчинка на карті знаходить Швецію, м. Осло, прикріплює прапорець)

- Обережно, діти, хтось летить чимдуж сюди. Хто ж це може бути? Спробуймо відгадати.

Хто моторчик свій заводить?

З даху в гості хто приходить?

І на свято він дібрався –

Скажем дружно:

«Здрастуй, ... (Карлсон)»

(«Малюк і Карлсон»)

(З'являється Карлсон)

Карлсон.

— Як добре мати мені на пузі кнопку,

Й пропелер невеличкий на спині.

Я вихований, чемний, красивий і розумний.

Товстенький чоловічок.
Ви вірите мені?
Я у самім розквіті сил!

(Карлсон їсть ложкою із банки варення)

Вихователь. Це добрий друг Малюка з казки Астрід Ліндгрєн «Карлсон, який живе на даху». Попрощаймося з Карлсоном, нас чекає автобус. Поїхали!

(Діти співають пісню)

Шоста зупинка

Вчитель. Знайдіть на карті країну, яка нагадує формою чобіток. Так, це Італія. Столиця – місто Рим.

(Хлопчик на карті прикріплює прапорець. Виходить Чиполіно)

Чиполіно.

Прийду на допомогу другові,
Скуштує ворог кулачки й коліна.
Я чесний, справедливий і рішучий
Герой казковий – італійський Чиполіно.

Вихователь.

А тепер повертаймося додому!

- В яких державах ми побували?

- Але як би добре не було ту гостях, вдома завжди краще. Тож повертаймося на рідну Україну.

Дівчинка.

Краю ріднішого як Україна – в світі нема.

Слова солодшого, милішого, як Україна, – в світі нема.

Вихователь. Наша держава – Україна – єдина і неподільна. Столиця – м. Київ.

(Хлопчик на карті прикріплює прапорець)

Казки всіх народів навчають добру, взаємодопомозі, дружбі. Наші українські казки гідні представити нашу державу в Європі, на рівні кращих казок світу. Нумо, назвемо їх. А для цього пропоную відгадати загадки.

На городі виростала,
Сили набирала,
Непомітно, дуже швидко,
Великою стала.
Став тут дід усіх гукати
Та красуню рвати.
А цю казку, діти ви
Встигли відгадати?

(«Ріпка»)

Підробив він голосок,
Став малим співати.
Здогадалися вони:
Вовк – не наша мати.

(«Вовк і семеро козенят»)

Ой, набридло на віконці
Все на сонечку сидіть.
Я візьму і покочуся,
Щоб побачити весь світ.

(«Колобок»)

Вигнав дід козу із хати –
Та й пішла вона блукати:
В зайця хатку відібрала.
Всі козу ту виганяли,
Рак козуню ущипнув,
Зайцю хатку повернув.

(«Коза – Дереза»)

Вихователь. А тепер увага, з якої казки ілюстрація?

(Вихователь показує ілюстрації, учні називають казки: «Котигорошко», «Іван-Побиван», «Кирило Кожум'яка», «Летючий корабель» тощо)

Вихователь. А зараз проведемо вікторину «Чарівний кошик». У кошику знаходяться речі з казок. Я буду по черзі діставати якусь річ, а ви говоритимете, в якій казці вона зустрічається.

Яйце – («Курочка Ряба»)

Пір'я – («Кривенька качечка»)

Рукавиця – («Рукавичка»)

Черевичок – («Попелюшка»)

Колосок – («Колосок»)

Горошина – («Котигорошок»)....

Спробуйте відгадати ці казки за уривками з текстів.

«В одного чоловіка був кіт старий, що вже не здужав і мишей ловити!...»

(«Пан Коцький»)

«Гуси, гуси, гусенята, візьміть мене на крилята...» *(«Івасик Телесик»)*

Вихователь. Дорогі діти вас вітає улюблений герой українських дитлахів!

(Входить Котигорошок)

Котигорошко.

Я – герой вкраїнських казочок,

Й хочу запитати в діточок:

— Чи знаєте ви, хто я – перед вами?

Розповім кількома словами:

Вітер котив горошинку до мами,

Пил, курява закрутились під ногами,

горошинку посадила мама на городі,

Виріс куш великий. Отакий! Та й годі!

А на кущеві в стручку горошина

Засяяла, наче коштовна перлина.

Побіг я, діти, за тим горошком,

То й звати мене стали Котигорошком.

Я – герой, української казки.
Послухайте мене, будь ласка.
Рідну землю бережіть
Ворогів всіх геть женіть.
Україна в нас одна,
Наче батько, наче мати,
Будемо її плекати.

(Усі казкові персонажі стають в один ряд, у центрі – Котигорошок, розповідають по рядочку вірш «Найрідніша» М. Сингаївського)

Батьківщино, земле рідна,
Земле сонячна і хлібна,
Ти навек у нас одна.
Ти, як мати, найрідніша.
Ти з дитинства наймиліша,
Ти і взимку найтепліша —
Наша отча сторона.

Вихователь. Наша мандрівка закінчується. Вам ще рости і рости. І мандрувати по світу, дбати про добробут своєї Батьківщини. Україна має всі передумови, щоб стати в один ряд із європейськими державами, бо «Ми не є сусідами Європи, ми є центром Європи».

Багатолика Європа

(виховна година для учнів основної школи)

Мета: ознайомлення з європейськими цінностями та традиціями, популяризація загального європейського культурного надбання, виховання почуття відповідальності, гідності, патріотизму та любові до власної історії, традицій, звичаїв народу.

Обладнання: мікрофон, музичний центр, презентація.

Хід заходу

Ведучий 1. Доброго дня, шановні гості, педагоги, діти, батьки!

Ведучий 2. Ми раді вітати вас сьогодні в залі європейської студії.

Ведучий 1. Щастя вам і миру!

Ведучий 2. Запрошуємо вас на фестиваль європейських країн.

Разом. «Європа багатолика: єдина, близька, велика!»

Ведучий 1.

Україно, моя держава!

Про тебе лише

У світі слова.

Така могутня

Як сила неба,

Дивись, людино –

Це все для тебе!

(Виходить україночка з короваєм і заноситься прапор України)

Ведучий 2.

Моя країна – соборна, вільна!

Моя країна – держава вільна!

Вона у всесвіті одна така,

Вона серед усіх країн свята!

Ведучий 1.

Вже колоситься і жито, й пшениця.

Роса голубіє, співає дзвіниця.

І ми, твої діти, тебе величаємо,

Народи країни, гостинно вітаємо!

(Звучить гімн Євросоюзу, заходять представники різних країн із прапорами)

Ведучий 2.

Європа – наш сильний дім,

Європа – колиска усіх країн!

Шляхом єдиним, прямуй до мети,

Європа – це дім, де живем я і ти!

Ведучий 1.

Усі ми різні, бо ми народ!

Усі ми рівні, шукай, знаходь!

Хай буде мир на всій землі,

Країни різні, а ми одні!

- 25 березня 1957 року в Римі було створено Європейський економічний Союз;

- Його утворили 6 країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург;

- У 1973 році приєдналися Данія, Ірландія, Великобританія;

- У 1981 – Греція;

- У 1986 – Іспанія та Португалія;

- У 1995 – Австрія і Фінляндія;

- 1 травня 2004 року відбулося найбільш в історії розширення ЄС. До його складу увійшли: Кіпр, Мальта, Угорщина;

- Польща, Словацька республіка;

- Латвія, Естонія, Литва;

- Чеська республіка, Словенія;

- 1 січня 2007 року до складу ЄС увійшли: республіка Болгарія, Румунія;

- 1 липня 2013 ЄС поповнився Хорватською республікою.

(Учні по черзі виходять вперед, ставлять прапори і виходять)

Ведучий 1. Країни Європи мають спільні цінності, спільну історію, те, що найголовніше – наше спільне майбутнє!

Ведучий 2. Сьогоднішня зустріч – це гарна нагода розважитися у Європейському містечку і більш дізнатись про унікальну культуру Європи, багатовікову історію країн.

(Лунає мелодія «Маленький принц», за сценою чуються голоси)

Софійка. Принце, принце, не поспішай! Я вже втомилася. Ти скажеш, нарешті, куди ми с тобою йдемо?

Принц. Ми с тобою вирушаємо в подорож. Я тобі говорив, щоб ти залишалася вдома. Тобі треба було приглянути за нашою маленькою планетою.

Софійка. Але я люблю подорожувати. Мені все цікаво...

Принц. Ну ось, я так і знав, що прибудемо ми вчасно. *(виходять із-за куліс)*. Бачиш, яка велика і красива планета, уквітчана барвистими віночком, зеленню, квітами і вся вона людяна, чиста. Кажуть, якщо в людини чиста душа, добре серце і світлий розум, значить і батьківщина, де вона проживає, теж світла і прекрасна, а люди завзяті, веселі і працьовиті. А скажи, Софійко, тобі тут подобається чи ні?

Софійка. Так, мені тут подобається!

Принц. А ти знаєш, що це за країна?

(Звучить Пісня «Україно моя»)

Принц. Україна – центр Європи.

Софійка. Україна – це моя батьківщина, тут моя мама, бабуся, тут моя школа, тут мої друзі.

Принц. А за що ти любиш свою батьківщину?

Софійка. За те, що я – українка, за те що мої друзі вміють гарно танцювати, знають традиції і звичаї рідного краю.

(Виконується танок)

Софійка. Молодці!

Принц. Я теж бачу, що танцювати вони люблять, а чи любите ви подорожувати?

Діти. Любимо!

Софійка. І ми теж любимо *(похмуро)*, але у нас, на жаль, немає такого транспорту, щоб міг показати нам Європу за лічені хвилини. А так хочеться побачити різні країни, а потім розповісти усім про нашу землю.

Діти. А ви не турбуйтеся, ми вам допоможемо. У нас є для вас подарунок.

(Під музику вносять кошик із кульками)

Разом. Дякуємо!

Принц. Що ж, Софійко, тримайся міцніше за мене і вирушаймо в подорож по країнах Євросоюзу!

Софійка *(дивиться в підзорну трубу)* О! Сеньйор! Італьяно!

Принц. Сеньйорито!

Софійка. Ми с тобою споглядаємо краєвид сонячної Італії.

Принц. Видатна культура, мелодійна мова, надзвичайно смачна кухня.

Софійка. Україна і Італія підтримують дружні відносини ще з часів Стародавньої Русі.

Принц.

Італія – не просто Італія,

Італія – країна тепла і сонця.

*Венеція, Флоренція, палаци,
Собори, церкви, вежі величезні плаци.*

Принц. Софійко! Ти що, ми зараз із твоїми танцями можемо впасти прямо до ніг самої англійської королеви.

Софійка. Англія, леді енд джентльмени! О My God! Я бачу саму королеву, і вона мене теж помітила.

Принц. Театр, шекспірівський театр! Але мені щось холодно, цей північно-західний вітер.

Софійка. Англія! Вишукана мова, вишукана країна! На весь світ відома вежа «Біг-бен» сягає зірок, адже сама висота її 98 метрів.

А чи відомо тобі, звідки до нас прийшов проект «Танці з зірками?»

Принц. Ні, не відомо, але я здогадуюся!

Софійка. Правильно здогадуєшся, із Великобританії.

Принц. Тому я, пропоную номер із проекту «Пісні із зірками»

(Виконується пісня)

Принц. Ми з тобою, Софійко, знову наближаємося до теплих берегів, ми під іспанським небом. Тихий лагідний вітер лоскоче море. Усі великі знаменитості починали свої географічні подорожі саме від портів цієї країни.

Принц. Ти знаєш Соню, я мабуть, і не іспанець, і не австрієць, а я з Греції! Відчуваю душею, бо я там народився.

Софійка. А чому ти так вирішив?

Принц. Тому, що греки надзвичайно талановиті учні. А я теж дуже талановитий! Вони здобутки всіх держав переробляли на свій смак. У фінікійців запозичили абеткове письмо, а потім удосконалили його.

Софійка. Андрію, а ти знаєш що означає слово «спартанський»?

Принц. Ні.

Софійка. Воно означає «суворий» – саме таким було життя спартанських хлопчаків. Із 7 років їх виховувати терплячими і вчили задовольнятися малою кількістю їжі. А ти б у Греції весь час просив їсти. Так що вибачай – ти справжнісінький українець!

Принц. Добре, не спартанець, але мені все одно подобається Греція.

(Виконується танок «Сиртакі»)

Принц. О! Що я чую! Коко Шанель.

Софійка. Я, до речі, Софія!

Принц. Ні, Коко Шанель.

Софійка. Ти про що?

Принц. Я про парфуми, а ти про що?

Софійка. А я думала, П'єр Карден!

Принц. Я – Андрій!!!

Софійка. А я кажу, П'єр Карден!

Принц. Соню, на тебе що, діють циклони із Атлантики?

Софійка. Ні, на мене діє твій костюмчик від П'єра Кардена. Бо саме головне вільно себе почувати, особливо тоді, коли ти танцюєш.

(Виконується танок)

Принц. Соню! Знову музика, але це вже до болю знайома!
(Виконується пісня «Ой, зелене жито, зелене»)

Софійка. Так це ж вітерець український заніс нашу повітряну кулю на батьківщину. Ось і спливають останні хвилини нашої подорожі.

Принц. Які ви всі гарні, красиві, радісні – бо ми проживаємо на найкращій планеті.

Софійка. Ми подорожували з вами лише частиною країн Європи, побачили все те, на що вони багаті. Разом із тим ми переконані, що найбільша цінність – це народ, який цінує і береже свої традиції.

Принц. А ще бережіть мир. І нехай у світі завжди панують тепло і щирість стосунків між людьми.

(Виконується пісня «Злагода», сл. Вадима Крищенка,
муз. Геннадія Татарченка)

Історичними місцями країн Європи

(Заочна подорож для учнів основної школи)

Вчитель. Сьогодні ми з вами вирушаємо в подорож шляхами країн Європи. Європа - континент порівняно невеликий, населення майже 800 млн. осіб, площа 10180000 кв. км.

Європа – один із центрів сучасної науки, техніки та технологій. На долю європейців припадає більше половини світового національного доходу та більша частина промислового виробництва.

Європа – найцінніша скарбниця досягнень та пам'ятників культури.

Європа – це багаторічна історія, досвід, політичні, духовні традиції європейських народів.

Сучасне завдання всіх мешканців – об'єднати зусилля у боротьбі за мир та безпечну Європу, за збереження неоціненної спадщини європейської культури та цивілізації.

Починаємо знайомство з країнами Європи. Україна розташована у центрі континенту.

Учні.

1. Моя Україна – зоря світанкова,

Пшеничні лани, голубі небеса,

Її солов'їна калинова мова

Світиться, наче на сонці роса.

2. Віддавна народи світу

Мають власні прапори,

Наче долю, горду й світлу,

Піднімають догори!

3. В будь-якій країні,

Я завжди усім казав, –

В мене прапор жовто-синій –

Це колосся й небеса.

4. Національний Гімн України – символ нашої державної єдності. Його більш як півстоліття тому написали поет П. Чубинський та композитор М. Вербицький.

5. Наш Герб - тризуб,
Це воля, слава, сила!
Наш Герб - тризуб,
Недоля нас косила,
Та ми зросли, ми є,
Ми завжди будем,
Добро і пісню несемо ми людям.

6. Символом України є кетяги калини та верба. Вишиті рушники відомі в усьому світі. Вони прикрашають стіни світових організацій, які знаходяться в Європі.

(Звучить пісня Р. Кириченко «Моя Україна - червона калина», слайди пейзажів української природи).

Вчитель. Україна бажає стати повноправним мешканцем давньоєвропейського дому, справедливо вважаючи, що має на це право, своєю історією, географічним розташуванням і внеском, який наш народ зробив у континентальну справу впродовж багатьох віків свого існування та боротьби.

1. Україна — велика і сильна держава,
Що несе з давнини перемоги і славу,
Незалежна, розвинена наша країна,
Дорога і найкраща мені Батьківщина.

Вчитель. Найближча сусідка України - Польща. Її історія тісно переплітається у різні часи з нашою державою. Що нам відомо про цю європейську державу? Послухайте.

2. Польща - індустріально-аграрна держава, етнічний склад населення якої більше 98% - поляки. Сучасна культура поляків ґрунтується на старих народних традиціях.

3. Главою держави в Польщі є президент. Вищий законодавчий орган - Національні збори, які складаються з двох палат. Основний

Ви можете передплатити наше видання з будь-якого місяця у будь-якому відділенні зв'язку України

Закон держави - Конституція, ухвалена в 1997 році. Столиця - місто Варшава.

(Лунає «Полонез» М. Огінського)

4. Величезний внесок в загальну європейську музику здійснили польські композитори: Ф. Шопен, М. Огінський....

5. Слід зазначити, що польський національний костюм схожий на український. Він прикрашений вишивкою, аплікацією, мереживом. Це підтверджує, що всі ми - європейці.

Вчитель. Наступна країна теж цікава своїми традиціями. Згадайте, яка це країна.

1. Швеція, як і Україна, має жовто-блакитні кольори національного прапора, який затверджений це в 1620 році, а 6 червня в країні святкують День шведського Прапора.

2. Територія Швеції - 450000 кв. км, половину якої вкривають ліси, населення складає 8,9 млн. мешканців. Герб країни - це герб королівської династії: щит поділено на 4 частини, на цьому зображено 3 корони і «лев Фолькунгів».

3. Оскільки Швеція багата на ліси, то в цій країні розвинута деревообробна промисловість. У ній багато річок, енергія яких захована в гірських потоках і водоспадах.

4. Найулюбленіше свято - ласування раками, яке проводиться наприкінці літа. Традиція їсти раків перетворилася на ритуальну трапезу, доповнену різними прикрасами: паперовими ліхтариками, кульками, свічками.

Вчитель. Цікаву історію має Австрія.

1. Австрія - держава центральної Європи. Столиця - Відень. Офіційна мова - німецька. Найбільше офіційне свято 26 жовтня - Національне свято Австрійської Республіки.

2. За формою державного устрою Австрія є федерацією, яка включає 9 федеральних земель.

Вона є членом ООН (з 1995 р.) та багатьох інших міжнародних організацій. Дипломатичні відносини України з Австрією встановлено 24 січня 1992 року.

3. Напевно, немає на світі такої людини, яку танець може залишити байдужою. Серед більшості танців вальс - найулюбленіший і найдовговічніший. Дякуючи своїй пластичності, яка поєднується з дивовижною легкістю, витонченістю і плавністю рухів, при відносній простоті широких ковзних танцювальних па він швидко завоював величезну популярність. А зародився він саме в цій прекрасній країні. (Школярі танцюють вальс).

4. Хто не знає цих чарівних мелодій? Музика в Австрії лунає в багатьох містах. В першу чергу, у Відні, там, де відбуваються бали, танцювальні вечори, а ще на Батьківщині Моцарта - у Зальцбурзі.

Вчитель. Тепер мова піде про Велику Британію.

1. Велика Британія - держава на північному заході на Британських островах. Столиця - Лондон. Державна мова - англійська. Національне свято - день народження королеви.

2. За формою державного правління Велика Британія - парламентська монархія. Велика Британія - член НАТО з 1949 року, член ООН - з 1945 року, Європейського Союзу - з 1957 року. Дипломатичні відносини з Україною встановлені 10 січня 1992 року.

Вчитель. Ось вона – Європа, зі своєю історією, мальовничою природою, працьовитими людьми. Сьогодні можна ще багато говорити про традиції, звичаї європейців. Ми повідали вам: тільки малесеньку часточку про їхнє життя. А вам побажаю самим: більше читати, подорожувати, знайомитись з цікавими людьми.

ГРА «ТАК! НІ!»

Умови гри. Учням ставлять запитання. Вони визначаються з відповіддю і потім займають позицію сторони: «Так» чи «Ні». Після вибору пояснюють, чому так вважають. Гра розрахована на учнів-старшокласників.

1. ЄС — союз держав, членів Європейської співдружності, створений згідно з Договором про ЄС. (Так)

2. Україна є членом ЄС. (Ні)

3. Мета ЄС: створення економічного, монетарного і політичного союзу, а також запровадження спільного громадянства. (Так)

4. ЄС керується принципами: поваги до національної самобутності, демократії та фундаментальних прав людини. (Так)

5. Рішення у ЄС приймають меншістю голосів. (Ні)

6. Маастрихтський договір набув сили 01.11.1993 р. (Так)

7. До ЄС входить 20 держав. (Ні)

8. Грошова одиниця ЄС «євро». (Так)

9. Європейський парламент є виборним органом. (Так)

10. Чи правда, що існує п'ять інституцій ЄС. (Так)

Назвіть їх.

(Європейський Парламент, Рада Європейського Союзу, Європейська Комісія, Суд Європейського Союзу, Рахункова палата або Суд аудиторів ЄС)

11. День Європи відзначається 30 січня. (Ні)

12. Музика гімну взята з Дев'ятої симфонії Людвіга Ван Бетховена. (Так)

Шляхами Європи

(інтелектуальна гра для учнів старшої школи)

Мета: розширення уявлення про країни Європи, формування творчого та логічного мислення, розвиток винахідливості та уяви, виховання кращих моральних якостей, поваги один до одного.

Обладнання: аркуші паперу, ручки, місця для команд, музичний супровід, мікрофон.

Хід заходу

Умови проведення гри. Гра складається з трьох раундів по дванадцять запитань у кожному. На обговорення запитання дається одна хвилина, щоб дати відповідь, яку записують на окремому листку і віддають журі.

Номер команди _____
Номер запитання _____

Під час проведення турніру потрібно, щоб листочки з відповідями збирали спеціально призначені особи. Це дозволяє уникнути зайвої біганини та зберігає порядок і дисципліну. За правильну відповідь команда одержує один бал плюс рейтингові бали, які виводять судді за формулою: $P = KK - КПВ + 1$, де P – рейтинг, KK – кількість команд, $КВП$ – кількість правильних відповідей.

Наприклад, грає 4 команди, подано 2 правильні відповіді, тоді
 $P = 4 - 2 + 1 = 3$.

Результати записуються в таблицю.

№ запитання	1 команда		2 команда		3 команда		4 команда	
	Кількість правильних відповідей	Рейтинг	Кількість правильних відповідей	Рейтинг	Кількість правильних відповідей	Рейтинг	Кількість правильних відповідей	Рейтинг

Рейтинг потрібний для визначення кращої команди при однаковій кількості балів. Наприкінці кожного раунду журі підраховує результат команд, які оголошує ведучий перед наступним раундом. Перерви між раундами можна заповнити цікавими історіями, музикою чи дослідями.

Перемагає та команда, яка за сумою трьох раундів покаже найкращий результат.

Запитання

Перший раунд

1. Ця карликова країна знаходиться на території іншої країни, навіть на території її столиці. Площа її – 0,44 км² з населенням біля тисячі чоловік. Через неї тече річка Тибр. Це святе місце для кожного католика. (*Ватикан*)

2. Цю країну називають квітковим полем Європи, адже щорічно тут продають 1 млрд. квітів. А ще її називають країною тюльпанів. (*Нідерланди*)

3. Країна туманного Альбіону. (*Англія*)

4. Цю країну називають країною вогню та льоду. Там багато вулканів та гейзерів. Ця країна також є крижаною. (*Ісландія*)

5. Парфумерна столиця світу. (*Париж*)

6. Де народилася Русалонька, героїня відомої казки? (*Данія*)

7. Назва «Європейської» капусти?... (*Брюссельська – Бельгія*)

8. Назвіть батьківщину Дракули. (*Румунія*)

9. Це Велике Герцогство, яке має три офіційні мови, саме воно є засновницею ЄС. (*Люксембург*)

10. Про особливість жінок цієї країни чоловіки світу згадують найчастіше. Про міста Фужер, Коньяк, Баккара ви не раз чули у світовій лексиці. (*Франція*)

11. Цю країну – острів називають перлиною Середземномор'я. У середні віки країну називали зміїним островом. (*Кіпр*)

12. У гімні цієї держави є такі слова: «Це земний рай, на перший погляд...». Ця країна славиться на весь світ кришталем і виробами із скла та фарфору. В цій країні з'явилась полька? (*Чехія*)

Другий раунд

13. Що символізують зірочки, які зображені на прапорі ЄС? (*В офіційному поясненні до рішення Комітету міністрів Ради Європи від 9 грудня 1955 р. щодо прийняття прапора говориться: «Як дванадцять знаків зодіаку представляють весь Всесвіт, так дванадцять золотих зірок представляють*

всі народи Європи, і ті, які все ще не можуть брати участі в побудові Європи в єдності і мирі»)

14. Влада ЄС намагалися закрити ці заклади в Італії, заявляючи, що в них не дотримуються європейські санітарні норми і отруюється атмосфера. На це італійські зелені заявили, що американський продукт завдає мало шкоди природі, але зате багато – організму, а от італійський і душі, і тілу тільки користь. Які два продукти порівнювали італійські зелені? *(Гамбургер і піцу)*

15. Літературний псевдонім якого відомого письменника збігається з назвою великого європейського міста? *(Дж. Лондон)*

16. Зміни, що відбулися у фінансовій сфері Словаччини 1 січня 2009 року, були відображені в Інтернеті на логотипі Google, де одна із літер була замінена цим символом. Відобразіть цей символ у своїх карточках. *(Ввели євро)*

17. У цій країні ви можете побувати на мисі Рока. Цій країні належить видатна роль в епоху Великих географічних відкриттів. *(Португалія)*

18. Цей продукт відомий у Німеччині з давніх-давен, став найулюбленішим національним напоєм. За його виробництвом Німеччина поступається лише США, а за споживанням на душу населення утримує перше місце у світі. *(Пиво)*

19. Якось цю споруду в державі збирались демонтувати, але потім їй знайшли застосування як антени. Про яку споруду йдеться? *(Ейфелева вежа)*

20. Про свою країну її жителі кажуть: «Ми – останні серед перших і перші серед останніх». ця країна на сьогодні найзнаменитіший у світі виробник морозива. Рецепти його виготовлення перейняли у Північній Європі та США. Назвіть цю країну. *(Італія)*

21. В якій країні започатковане виробництво спортивного взуття «Adidas»? *(Німеччина)*

22. Країна в якій розміщені університетські центри – Кембридж, Оксфорд. У цій країні найбільша українська діаспора Західної Європи. *(Великобританія)*

23. Ця країна третьою у світі запустила власний штучний супутник Землі. Вона має космодром Кру, розташований у заморській території. *(Франція)*

24. Культура цієї країни стала невід'ємною частиною європейської цивілізації. Народні танці полонез, краков'як, мазурка здобули світове визнання. Її вважають найбільш «капустяною» країною у світі. Недарма її національною стравою є бігос – капуста, тушкована з м'ясом. *(Польща)*

Третій раунд

25. Назвіть місто, яке століттями було столицею трьох імперій – Римської, Візантійської та Османської. *(Стамбул)*

26. Укажіть європейську державу, назва якої утворилась від назви столиці іншої європейської держави. *(Румунія)*

27. Ця європейська держава розташована на півострові і має у своєму володінні низку островів. Разом із ними її площа становить більше 2,2 млн. км². Назвіть цю країну. *(Данія)*

28. Країна вальсу. *(Австрія)*

29. У Бельгії і Нідерландах часто бувають низькі хмари і тумани. Тому з давніх-давен місцевим жителям не завжди вдавалося роздивитися циферблат годинника на баштах. Увага, запитання! Що придумали в цих країнах, щоб виправити становище? Правильна відповідь. *(Куранти)*

30. Яке європейське місто заснувалось завдяки тому, що жителі будували свої будинки на сваях, щоб врятуватись від гунів Аттіли? *(Венеція)*

31. Країна, що розташована в центрі Європи, межує з дев'ятьма країнами. Тут є гори, рівнини, озера, великі річки, ліси. У цій країні не існує такого поняття, як віддалена культурна провінція, щоб послухати концерт, не треба далеко їхати. Це одно національна, одна з найбільш густонаселених країн Європи. Майже всі народи іменують цю країну по-своєму, наприклад, іспанці та французи – Алеманією, як називають цю країну українці. *(Німеччина)*

32. Де п'ють найбільше чаю у світі? *(Великобританія)*

33. Місто-столиця, на гербі якого зображений корабель з написом «Його качає, а він не тоне». *(Париж)*

34. У цій країні говорять: «Тир будують раніше, аніж школи та церкви». Найкращі стрільки з неї перебувають на військовій службі в інших державах, завдяки високому росту та влучності при стрільбі. Тут набирають гвардійців на службу до Папи Римського. *(Швейцарія)*

35. У цій країні виробляють найбільше трояндової олії, звідти розповсюдилась слов'янська абетка-кирилиця? *(Болгарія)*

36. Прапор якої країни має кольори, схожі з кольорами українського прапора. *(Швеція)*

(Підведення підсумків гри. Оголошення та нагородження переможців)

Європа без кордонів

(гра-подорож для учнів старшої школи)

Мета: популяризація загального європейського культурного надбання, формування командного духу, уміння приймати відповідальні рішення, почуття відповідальності.

Обладнання: презентація, музичне оформлення.

Хід заходу

(Формуються команди з 6-8 учасників та обираються капітани команд)

Ведуча. У ХХІ столітті країни світу дедалі більше залежатимуть одна від одної, і для кожного громадянина Європи все необхіднішою ставатиме співпраця в дусі широкої зацікавленості, толерантності та солідарності. Щоб рухатись уперед, потрібно не лише любити Батьківщину, а й знати та поважати своїх сусідів.

Зараз Україна – одна з найбільших держав Європи, із площею 603,7 тис. кв. км і населенням більше 42 млн. осіб (станом на 01.07.2017). У нашій країні знаходиться географічний центр Європи.

Здійснити подорож Європейським континентом – мрія! Але мрія здійснена для кожного, хто візьме участь у континентальній гри-подорожі «Європа без кордонів». А допоможе нам у цьому компетентне журі.

(Представлення журі)

Візьміть із собою три «валізи»: інтелект, ерудицію, удачу, і ВПЕРЕД!

I. Конкурс «ВІЗА»

Ведуча. Отримати «Візу» для подорожі Європою – означає правильно виконати завдання конкурсу. Прослухавши підказку у вигляді асоціативного ряду, команди мають назвати країну. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Завдання конкурсу:

1. Вікінги, «Вольво», ліс, «Пеппі Довгапанчоха», «Північна Венеція», авіакомпанія «САС». *(Швеція)*

2. Бурштин, балтійське узбережжя, Даугава, рибні консерви, Юрмала, Домський собор. *(Латвія)*

3. Альпи, Шуберт, банківські послуги, Зальцбург, вальс, Гайдн, Рільке *(Австрія)*

4. Балатон, гуляш, Центральна Європа, чардаш, боксити, Дунай *(Угорщина)*

5. Кортес, Прадо, вино, Лопе де Вега, маслини, Сарагоса, Канарські острови, Дон Кіхот. *(Іспанія)*

6. Нансен, електрохімія, Тур Хейердал, Едвард Гріг, Північне море, нафта, Ібсен. *(Норвегія)*

7. Уманський парк, Карпати, Десятинна церква, писанки, «Червона Рута», Тарас Шевченко. *(Україна)*

8. Паганіні, гондоли, Колізей, Рафаель, Марко Поло, «Ла Скала», мрамур, Апенніни. *(Італія)*

9. Копернік, Біловезька Пуща, Міцкевич, балтійське узбережжя, Шопен *(Польща)*

10. Галлія, Канни, Версаль, Бальзак, Лазуровий берег, брати Люм'єр, Сена, жаб'ячі лапки. *(Франція)*

11. Дунай, троянди, Фракія, «Золоті піски», Чорне море, Варна, солодкий перець. *(Болгарія)*

(Підбиття підсумків I конкурсу. Оголошення результатів)

II. Конкурс «МИТНИЦЯ»

Ведуча. Пройти «митний контроль» – означає дати правильну відповідь, користуючись довідковою літературою. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Завдання конкурсу:

Назвати країни Європи за картками-візитками, де вказані: загальна площа країни, державний устрій, національний прапор.

(Підбиття підсумків II конкурсу. Оголошення результатів)

III. Конкурс «КРАЇНИ ТА СТОЛИЦЬ»

Ведуча. Команди, прослухавши опис країни чи столиці, повинні їх назвати. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Завдання конкурсу:

1. Про яку країну ці рядки: «Національна назва держави і острова, на якому вона розташована – Ейре. В її основі слово еірінн – «захід», «західна земля», що відповідає крайньому західному положенню цієї країни у Європі?» (Ірландія)

2. Про яку країну йдеться: «Ця держава в центрі Європи. У середньовічній імперії франкського короля Карла Великого територія сучасної країни опинилася на її східній окраїні й отримала назву Остеррайх – «Східна держава» (з нім. ост – «схід», райх – «держава»). Із часом друга частина назви (райх) випала з ужитку, а перша частина (остер) набула закінчення – ія?» (Австрія)

3. Про столицю якої країни розповідається: «Місто засноване у 927 році як мавританське укріплення. У 939 році згадується під назвою Магерит, яку вважають арабською за походженням і пов'язують із терміном мадарат – «місто»? (столиця Іспанії – Мадрид)

4. Про столицю якої країни йдеться: «Місто засноване в 16 столітті магістром духовно-рицарського ордену іоаннітів Жаном Парізо де ла Валетта і носить його ім'я»? (столиця Мальти – Валетта)

5. Про яку країну такі рядки: «Назва цієї держави Західної Європи походить від назви міста, яке було побудоване на місці давньої римської фортеці. Уперше вона згадується в 738 році, як Люцилінбург («мале місто»)»? (Люксембург)

6. Про столицю якої країни розповідається: «Місто було засноване близько 7 століття до нашої ери і називалося Ледра. У візантійський період його перейменували у Левкосія – «біле місто». Сучасна назва походить від давньогрецького Ніка – імені богині перемоги»? (столиця Кіпру - Нікосія)

7. Про яку країну слова: «Цю державу на півночі Європи самі мешканці називають Суомі. У світі ж поширилася шведська назва цієї країни»? (Фінляндія)

8. Про столицю якої держави йдеться: «Місто знаходиться на річці Тібр, давня назва якої Румо або Руман і стала основою для утворення назви міста»? (столиця Італії – Рим)

9. Про столицю якої країни ці слова: «Місто було засноване у 10 столітті на річці Вілія, при впадінні в неї річки Вілейки, від яких місто й отримало назву»? (столиця Литви – Вільнюс)

10. Назвіть країну, котра межує з Австрією і де виробляються найкращі годинники у світі та зосереджені всесвітні банки. (Швейцарія)

(Підбиття підсумків III конкурсу. Оголошення результатів)

IV. Конкурс «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ»

Ведуча. На території європейського континенту утворилося унікальне об'єднання незалежних, суверенних держав – Європейський Союз. Сучасний ЄС є найбільшим у світі інтеграційним угрупованням. Що ви знаєте про ЄС?

Команди відповідають на запитання ведучої. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Завдання конкурсу:

1. Скільки країн на сьогодні входять до Європейського Союзу? (28)
 2. Коли святкується День Європи? (9 травня – в Європі, у третю суботу травня – в Україні)
 3. Скільки зірок на прапорі ЄС? (12)
 4. Яке місто називають столицею об'єднаної Європи? (Брюссель)
 5. Як називається гімн ЄС? («Ода радості»)
 6. У якому році було введено спільну валюту – євро? (1 січня 1999 р., євро введено в безготівковий обіг)
 7. У якому місті Європи знаходиться Європарламент? (м. Страсбург)
 8. Коли було підписано Угоду про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС? (14 червня 1994 р.)
 9. Назвіть країни-кандидати на вступ до ЄС? (Туреччина, Ісландія, Сербія, Чорногорія, Македонія)
 10. Хто з Президентів України підписав Угоду про партнерство та співпрацю з ЄС? (Леонід Кравчук)
 11. Назвіть число офіційних мов Євросоюзу? (23 мови)
- (Підбиття підсумків IV конкурсу. Оголошення результатів)

V. Конкурс «РЕКОРДИ ЄВРОПИ»

Ведуча. Європа – найцінніша скарбниця досягнень. Протягом багатьох століть Європа утримувала світове лідерство. Європейцями були зроблені великі географічні відкриття, тут зародився капіталізм, відбулася перша промислова революція. А що ще у Європі «най-, най-»?

Командам пропонуються короткі запитання. Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Завдання конкурсу:

1. Першу карту, на якій була зображена Європа склав давньогрецький вчений (Ератосфен)
2. Найвища гірська вершина Європи висотою 4807 м – гора (Монблан в Альпах)
3. Найбільший півострів Європи, площею 800 тис. кв. км (Скандинавський)
4. Найбільш густонаселена країна Європи – 15 321 мешканців на 1 кв. км (Монако)
5. Найбільше море, що омиває Європу (Середземне)
6. Наймілкіше море Європи, максимальна глибина – 14 м (Азовське)
7. Найбільший півострів Середземного моря (Балканський)

8. Найкоротша річка Аріль, довжиною 84 м, знаходиться в країні (*Італії*)
 9. Найбільший півострів Чорного моря (*Кримський*)
 10. Найвідоміший вулкан на острові Сицилія, на якому більше 270 кратерів (*Етна*)
 11. Найстаріший вулкан у Європі, який знаходиться на Чорноморському узбережжі Криму в Україні (*Карадаг*)
- (Підбиття підсумків V конкурсу. Оголошення результатів)*

VI. Конкурс «ЛІТЕРАТУРНИЙ ВОЯЖ»

Ведуча. Командам пропонується, обравши одну з двох номінацій: «Факти з біографії» та «Уривок з художнього твору», відповісти на запитання ведучої (назвати письменника, художній твір та країну)

Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Перша номінація «Факти з біографії»

1. У бібліотеці цього письменника знаходився величезний глобус, помережений густою сіткою різнокольорових ліній. (*Жуль Верн, Франція*)
2. Він повернувся з Аляски без копійки в кишені, проте з численними сюжетами для майбутньої книги. (*Джеск Лондон, Англія*)
3. Вона – володар премії ім. Г.Х. Андерсена, премії ім. Л. Керролла та численних нагород ЮНЕСКО. За її творами знято більше 40 кінофільмів і поставлені численні вистави. (*Астрід Ліндгрен, Швеція*)
4. Він писав романи з такою швидкістю, що читачі не встигали «переварити» останню його книгу, як уже з'являлася нова. Усього за 18 років він написав 28 романів, кілька повістей і оповідань. (*Вальтер Скотт, Шотландія*)
5. Він упродовж свого життя кохав один-єдиний раз, із першого погляду... (*Франческо Петрарка, Італія*)
6. «Треба багато страждати, зате потім з тебе щось вийде», – ця думка допомагала йому вижити у скрутні часи. (*Ганс Хрiстиян Андерсен, Данія*)
7. 1797 рік у житті цих поетів називають «роком балад». Листуючись, вони обов'язково додавали до своїх листів балади. (*Гете і Шиллер, Німеччина*)

Друга номінація «Уривок із художнього твору»

1. «Світські блага мають для нас ціну тільки доти, доки вони можуть задовольняти наші потреби». (*Даніель Дефо «Робінзон Крузо», Англія*)
2. «Коли ти муж – будь мужнім,
Вмій правду боронить,
Хоча б і довелось
За неї кров пролити» (*Шандор Петефі «Коли ти муж – будь мужнім», Угорщина*)
3. «Він заснув, я взяв його на руки і рушив далі в дорогу. Я був зворушений. Здавалося, що я несу скарб, тендітний і крихітний» (*А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц», Франція*)
4. «Людина – це все! Потрібно її слухати і виконувати її бажання. У цьому вся Істина... Слава Людині!» (*Моріс Метерлінк «Синій птах», Бельгія*)

5. «І мій буяє дух у розгулі стихій,
Уява розпина свій парус огняний,
І лине крик із грудей, піднісшися над прахом» (*Адам Міцкевич «Кримські сонети», Польща*)

6. «Вона почула, що її маленьке серце заболіло, наче хто здавив його в жмені; сльози затремтіли на її довгих віях. Вона припала матері до рук і почала їх цілувати». (*Михайло Коцюбинський «Харитя», Україна*)
(*Підбиття підсумків VI конкурсу. Оголошення результатів*)

VII. Конкурс «ЧУДЕСА ЄВРОПИ»

Ведуча. Команди отримують по три кольорових зображення всесвітньо відомих пам'яток, які знаходяться на Європейському континенті (Собор Паризької Богоматері, Стоунхендж, Пізанська Вежа, Києво-Печерська лавра тощо).

Завдання командам: через 3 хв. назвати зображену пам'ятку і країну, в якій вона знаходиться.

Кожна правильна відповідь – 1 бал.

Після закінчення останнього конкурсу журі підбиває підсумки, оголошує загальну кількість балів і проводить нагородження учасників конкурсу.

(*Підбиття підсумків VII конкурсу. Оголошення остаточних результатів*)

Ведуча. От і підійшла до кінця наша уявна подорож Європейським континентом. Ми дякуємо всім учасникам за активну участь і бажаємо нових зустрічей та відкриттів.

Що ти знаєш про Європу?

(*матеріали для проведення інтелектуальної гри для старшокласників*)

Література

1. Його називають батьком світової казки. Його твори знають і люблять діти в усьому світі. А його героїні Русалочці встановлений пам'ятник у столиці Копенгагені. Найпопулярніші його твори – «Гидке каченя», «Кресало», «Дюймовочка», «Снігова королева». (*Г.Х. Андерсен, Данія*)

2. Ця людина відома всьому світу як церковний діяч і сатирик, але прославився книгами: «Казка про бочку», «Битва книг», «Мандрі до різних країн світу Лемюеля Гулівера». Назвіть цього письменника та країну, в якій він жив і працював. (*Джонатан Свіфт, Англія*)

3. Всесвітньо відомий письменник-фантаст, який написав 63 романи та 2 збірки повістей і оповідань. Прославився романами «Таємничий острів», «Діти капітана Гранта», «Незвичайні подорожі», «П'ятнадцятирічний капітан» та багатьма іншими творами. (*Жуль Верн, Франція*)

4. Ці два брати вчилися на філологів. І коли на останньому курсі поїхали вивчати народний фольклор, так захопилися казками, що це стало справою їхнього життя. І сьогодні діти з захопленням читають «Хороброго кравчика», «Горщик каші», «Бременських музикантів» та інші казки.

(Брати Грїмм Вільгельм та Якобс, Німеччина)

5. Мудрий письменник-казкар, який вже першою своєю казкою «Пригоди Цибуліно» зумів зацікавити юних читачів. Діти полюбили Цибуліно – веселого, вигадливого хлопчика-цибулинка. У цього письменника є й інші твори – «Подорож Голубої Стріли», «Джельсоміно в країні брехунів».

(Джсані Родарі, Італія)

6. Її називають мамою або бабусею казки. Адже з-під її пера вийшло майже 40 книг, перекладених 50 мовами світу, в тому числі й українською. Це книги: «Малюк і Карлсон», «Расмус-волоцюга», «Пеппі Довгапанчоха».

(Астрїд Лїндгрєн, Швеція)

Історія

1. Скільки країн є членами ЄС?

- 15

- 25

- 28

2. Скільки раундів розширення ЄС відбулося?

- 6

- 8

- 5

3. Хто такий Роберт Шуман та в чому полягає його історична роль?

Уперше ідея про утворення Європейського Союзу прозвучала 9 травня 1950 року у промові міністра закордонних справ Франції Роберта Шумана, який виступив з планом об'єднання вугільної та металургійної промисловості країн Європи. Тож з 1985 року 9 травня, згідно рішення Європейської Ради країн Євросоюзу, святкується як День Європи – день оголошення інтеграційного «плану Шумана».

4. Назвіть країни-кандидати на вступ до ЄС?

- **Туреччина**

- Хорватія

- Македонія

5. Гімном ЄС є:

- Ода молодості

- **Ода радості**

- V Симфонія Бетховена

6. З діяльністю якої інституції ЄС пов'язана криза «порожнього стільця», зазначте рік?

З Радою Європейського Союзу, криза «пустого стільця» була врегульована на початку 1966 року. До тих пір впродовж 6 місяців Франція бойкотувала засідання Ради.

7. Яка партія є найбільшою у Європарламенті?

Європейська народна партія

8. Хто автор цієї картини?

Італійський художник Сандро Ботічеллі, назва картини – «Народження Венери»

9. Що це за скульптура, її країна розташування?

Це – всесвітньо відома скульптура Русалоньки, героїні казки Ганса-Крістіана Андерсена. Скульптуру встановлено у столиці Данії Копенгагені (скульптор Едвард Еріксон, 1913 р.), вона є символом Копенгагена.

10. Громадянин якої країни став переможцем Конкурсу логотипів до Дня святкування 50-річчя ЄС?

23-річний студент Академії мистецтв у польському місті Познань Шимон Скшипчак (Szymon Skrzypczak) виграв конкурс на логотип Європейського Союзу. Його робота – плакат з девізом Together since 1957 (Разом з 1957 року) написані літерами з алфавітів держав, які входять до ЄС.

11. Яка країна вступила до ЄС у 2013 році?

- а) Литва
- б) Словенія
- в) Хорватія**
- г) Болгарія

12. З точки зору міжнародного права, Європейський Союз – це:

- а) міжнародна організація
- б) окремий вид юридичної особи – суб'єкта міжнародного права, що не має прецедентів у минулому
- в) Європейський Союз не є юридичною особою і суб'єктом міжнародного права**

13. Яка єдина країна вийшла з-під дії договору про Європейську Спільноту за всю її історію?

- а) Франція (вийшла у 1965 і повернулася у 1966)
- б) Австрія (призупинила членство у 2000 році після перемоги ультраправих сил)
- в) Гренландія (вийшла у 1985 році за наслідком референдуму)**
- г) Гібралтар (був виключений з ЄС із прийняттям Іспанії у 1986)

14. Де розташований Європейський Суд (Суд ЄС)?

- а) Лондон, Великобританія
- б) Страсбург, Франція**
- в) Брюссель, Бельгія
- г) Люксембург

15. Скільки слов'янських мов є офіційними мовами ЄС?

- а) 0
- б) 1
- в) 3
- г) 5**

16. Коло з 12 золотих зірочок на синьому фоні – це:

- а) давній масонський символ французької ложі Великого Сходу
- б) символ 12 держав, що підписали Маастрихтський договір про Європейський Союз
- в) символ довершеності та повноти (як 12 апостолів або 12 місяців)**
- г) дохристиянський символ, що його використовували давні кельтські племена

17. Хто може розпустити Європейський парламент і оголосити дострокові вибори?

- а) Президент Європейської Комісії, у випадку грубого порушення Європарламентом Договору про Європейський Союз та/або Договору про заснування Європейської Спільноти
- б) Рада ЄС, одноголосним рішенням всіх держав-членів
- в) Рада ЄС і Європейська Комісія, з обов'язковою перевіркою законності такого рішення у Європейському Суді

г) У Договорах не передбачено можливості розпуску і дострокових виборів до Європейського парламенту

18. Країна, яка двічі подавала заявку на вступ, але пізніше на референдумі відмовлялася від вступу до ЄС?

а) Великобританія

б) Марокко

в) Югославія

г) Норвегія

19. Скільки у ЄС країн-членів, в яких більшість населення становлять православні?

а) 0

б) 1

в) 2

г) 4

20. Які країни є членами і НАТО, і ЄС?

а) Великобританія, Канада, Італія, Німеччина

б) Франція, Австрія, Іспанія, Чехія

в) Словенія, Данія, Португалія, Нідерланди

г) Норвегія, Естонія, Німеччина, Греція

21. У Договорі про Європейський Союз написано, що:

а) будь-яка європейська країна має право стати членом ЄС

б) будь-яка європейська країна, що поважає принципи свободи, демократії, поваги прав людини та основних свобод, верховенства права, може стати членом ЄС

в) будь-яка європейська країна, що поважає принципи свободи, демократії, поваги прав людини та основних свобод, верховенства права, може подати заявку на членство у ЄС

г) всі європейські країни повинні стати членами ЄС

22. Європейська стратегія безпеки визначає інтерес ЄС щодо країн-сусідів у тому, щоб вони:

а) надали англійській мові статус (другої) державної

б) визнали верховенство Папи Римського над своїми церквами

в) заборонили комуністичні партії

г) поважали принцип належного врядування

23. Яка площа Європи (10 млн. км²)

24. Води яких двох океанів омивають територію Європи? (Атлантичною і Північного Льодовитого)

25. З якою іншою частиною світу Європа утворює єдиний материк? (З Азією)

26. Які найбільші острови входять до складу Європи? (Ісландія, Велика Британія, Ірландія, Корсика, Сицилія)

27. Найвищі гори в Європі – Альпи мають найбільшу гору Монблан, висота – 4807 м. В якій країні вона знаходиться? (У Франції)

28. Яка країна має найбільше вулканів і гейзерів? (Ісландія)

29. Яка річка найдовша в Європі і протікає територією 8 держав?
(Дунай)

30. Яка з європейських країн є найбільшою за площею – 603,7 тис. км²?
(Україна)

31. Яка держава є найменшою за площею (44 га) не тільки у Європі, а й в усьому світі? (Ватикан)

32. Скільки пустель в Європі? (Жодної)

Географія

1. Жителі цієї країни дотримуються релігійних канонів, позиція церкви в суспільстві дуже сильна. З великою доброзичливістю ставляться до України, допомагають долучити її до європейської спільноти, надійні ділові партнери України. Найхарактернішою рисою жителів цієї країни є їх патріотизм, та так званий «національний гонор». За збиранням картоплі ця країна перебуває на першому місці у світі.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Польща)

2. У територіальних водах цієї країни налічується 81000 островів, територія країни щороку збільшується приблизно на 7 кв. км. за рахунок підняття суходолу, ¼ частини території знаходиться за Північним полярним колом, третина території вкрита болотами, 70% території зайняті лісами, ведмідь – національний символ у цій країні. Жодна точка країни не знаходиться від моря далі ніж 300км. Це - «країна тисячі озер».

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Фінляндія)

3. У гімні цієї країни є такі слова: «Це земний рай з першого погляду...». Коли подорожуєш цією країною, милуєшся красою скелястих крутих берегів, горами, зеленими пагорбами і низинами. Тут багато джерел мінеральних вод, каньйонів, водоспадів, озер, старовинних замків, що приваблює туристів з усього світу. Ця країна славиться на увесь світ своїм кришталем і виробами зі скла, фарфором, своїм пивом. На Україні дуже популярні транспортні засоби виробництва цієї країни: легкові автомобілі, трамваї, автобуси і тролейбуси, мотоцикли.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Чехія)

4. Цю країну названо по імені одного з племен, що населяли її території ще до нашої ери. Єдина з головних індустриальних країн, що сповна забезпечена енергоресурсами. Характерними рисами людей, що проживають на цих землях є вміння володіти собою, чесність і стоїцизм. Її ще часто називають країною Туманного Альбіону через часті тумани та білосніжні крейдові урвища на південних берегах.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Великобританія)

5. Синій, червоний і білий кольори – кольори прапору цієї держави. Девіз республіки – «Свобода, рівність, братерство». Гімн – «Марсельєза». Міста Фужер, Коньяк, Баккара – ви не один раз зустрічаєте ці слова у світовій лексиці. Про особливість жінок цієї країни чоловіки світу згадують найчастіше.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Франція)

6. Ця країна за площею нагадує Черкаську область. Населення становить близько 2 млн. чол. Тут Альпи сходяться з морем. Це країна карсту, навіть саме слово «карст» походить з цієї країни. Британський скульптор Генрі Мур назвав печери, які є у цій державі, «найкращою галереєю природи» у світі. Народ цієї країни дуже любить свої гори, навіть на гербі своєї держави вони зобразили свою найвищу вершину, яка має вигляд триголового велетня. Це країна унікальних водоспадів, озер, є навіть таке озеро, яке півроку існує, а півроку – ні. Це батьківщина всесвітньо відомих скакунів-ліпіціантів (народжуються вони темних кольорів, а на 7-8 році життя стають білосніжними). На території цієї країни росте найбільше дерево в Європі – Ялина Масолта, 43 м заввишки.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Словенія)

7. Цю країну в різні часи історії називали по-різному: «майстерня Європи», осередок Північного Відродження і Фламандської школи малярства, «прохідний двір Європи». Скільки б разів ви не були у цій країні, одне враження у вас залишиться у вас постійно – цей народ живе на «перехресті світу», прагне миру у всьому світі. Столицю цієї держави ще називають «сучасним Вавилоном». Національне хобі цього народу – це розведення поштових голубів (більше сотні власників і декілька мільйонів птахів). Цим благородним символам миру навіть стоїть пам'ятник в центрі столиці – статуя жінки з простягнутою рукою, а на долоні – поштовий голуб. І якщо правда, що по легенді гуси врятували Рим, то солдатів цієї країни, які попадали в оточення в період першої та другої світової війни, дійсно виручали поштові голуби, безпомилково доставляючи потрібну інформацію.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Бельгія)

8. Це одна із найдивовижніших країн світу. Вона перенесла злету і падіння, нею захоплювалися і її боялися. Батьківщина багатьох талановитих людей у світовій історії (Мікеланджело, Донателло, Леонардо да Вінчі, Амати, Страдиварі, Белліні, Верді, Пучіні, Паганіні, Джованні Боккаччо, Петрарка). Столицю цієї країни ще називають «Вічне місто». Розташована вона на семи пагорбах. Можна сказати, що в цій країні є все: і вічні сніги високих гір, і тепло півдня, і діючі вулкани, і прозорі води морів. Візитною карткою цієї країни є: Колізей та Пантеон. В цій державі є місто, яке не має вулиць, замість – них канали. В межах цієї держави розташовані дві держави-карлики. А поціновувачі футболу знають цю країну, як багаторазового чемпіона світу з футболу.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Італія)

9. У цій країні ви можете побувати на мисі Рока, що є крайньою західною точкою материкової Європи. Активна сейсмічна зона, тут бувають землетруси. Цій країні належить видатна роль в епоху Великих географічних відкриттів. Азорські острови та Мадейра – автономні райони країни. Експортне значення мають у цій країні оливки та виноград. Мова цього народу поширена в багатьох країнах Америки. Великі доходи країна має від експорту робочої сили та туризму.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Португалія)

10. Цю країну-острів справедливо називають перлиною Середземномор'я – настільки він красивий і притягує до себе. Дивне поєднання лазурного моря і яскравого синього неба, смарагдової зелені гір і рівнин, сліпучих білих піщаних пляжів приваблює сюди туристів. Береги цієї країни на півночі круті, обривисті, на півдні зазвичай пологі. Літо тут тягнеться з квітня по жовтень. Нестача води – одна з найважливіших проблем. В горах острова з давніх-давен розроблялись поклади міді (від латинського слова і походить її назва), є родовища піритів, азбесту, гіпсу, мармуру. В середні віки країну називали зміїним островом.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Кіпр)

11. Ця країна стала першою в світі країною, де відбулась буржуазна революція і виникла перша в світі буржуазна республіка. При згадці цієї країни в уяві виникають зелені рівнини, вітряні млини, сир, оселедці і, звичайно, знамениті тюльпани. Сама назва країни означає «низька земля». Ця країна – «морські ворота» Західної Європи, потужний транспортний вузол, що забезпечує значну частину внутрішньо-регіональних торгових перевезень, один з лідерів тепличного господарства.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Нідерланди)

12. Це Велике Герцогство. Тут офіційними є три мови. В етнічному відношенні тут проживають нащадки німців і французів. Провідна галузь промисловості – чорна металургія, країна посідає перше місце в світі по кількості виплавленої сталі на душу населення. Ця держава є одним із міжнародних банківських центрів. Столиця цієї країни – одна з трьох столиць ЄС. Про яку країну ми сьогодні з вами ведемо мову?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Люксембург)

13. Ця країна має вихід до однойменного моря. Самоназва і офіційна назва її Ейре. Тут проживає приблизно стільки ж населення, як у Києві. У цій країні багато боліт і торфовищ. Країна розташована на острові, який ще називають «Смарагдовий острів». Країна є важливим експортером худоби, м'яса, масла, племінних коней. Маленька країна, яка досягла значних успіхів.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Ірландія)

14. Країна чотирьох морів. Саме вона омивається Середземним, Чорним, Егейським та Мармуровим морями, має багато курортів та зон відпочинку

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Туреччина)

15. Музична столиця Європи. В цій країні народилися відомі всьому світові музиканти і композитори: Шуберт, король вальсу – Штраус. У столиці цієї країни – найбільший концертний зал – Віденська опера.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Австрія)

16. Трояндова країна. Сонце, фрукти, квіти, а особливо троянди, які вирощують не тільки для краси, а й для промислових потреб (ліки, парфуми, косметика). З цієї країни пішов у світ такий улюблений усіма йогурт.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Болгарія)

17. Країна богів та міфів. Ця країна відома вам із уроків історії та літератури. Саме з цієї країни беруть свій початок Олімпійські ігри.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Греція)

18. Казкова країна Півночі. Дитинство, улюблені казки Андерсена. Найстаріше, ніби казкове, королівство в Європі.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Данія)

19. Край фламенко і кориди. Корида – бої тореадорів із биками. Тореро виходить на арену, ризикуючи своїм життям, але ця професія престижна і дуже популярна.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Іспанія)

20. Країна взірцевого порядку. Народ цієї країни вважають найпедантичнішою і найорганізованішою нацією. Вони дотримуються порядку в усьому: в роботі, навчанні, сім'ї, відпочинку.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Німеччина)

21. Батьківщина мореплавців. На гербі цієї країни зображено сім замків, її моряки підкорили сім морів. Відомий усім Васко да Гама приплив до Індії, Ферман Магеллан вперше втілює мрію людства про кругосвітню подорож.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Португалія)

22. Наймолодша країна в Європі. Ця країна в 1992 році відокремилась від Чехії та створила окрему державу.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(Словаччина)

Європейський калейдоскоп

(конкурс-гра для учнів старшої школи)

У грі беруть участь кілька команд, кожна з яких представляє одну з європейських країн. Кожна команда заздалегідь обирає одну з європейських країн і детально знайомиться з її природою, населенням, господарством, культурою, традиціями, історією.

I конкурс «Презентація команди»

Велика Британія, Франція, Італія, Державний прапор, герб, гімн.
(Конкурс оцінюється в 3 бали).

II конкурс «Хто більше?»

Члени команди по черзі ланцюжком називають найбільші природні об'єкти обраної ними країни.

Наприклад:

– Велика Британія – гора Бен-Невіс, Північно-Західне нагір'я, Грампіанські гори, Кембрійські гори, гора Сноудон, плато Антрим, Монські гори, річки Темза, Северн, Трент, Мерсі, Слайд .

– Франція – Біскайська затока, протоки Ла-Манш і Па-де-Кале, Центральний масив, Луара, Гаронна, Сена, Рона, Піреней, Пік-де-Віньмаль, Французькі Альпи.

– Італія – Лігурійське море, Тірренське море, Іонічне море, Адріатичне море, острови Сардинія, Сицилія, Ельба, Альпи, Монблан, річки Тибр, По, Паданська рівнина, Апеннінські гори, гора Карно, вулкани Везувій, Етна, озера Гарда, Ла-го-Маджоре, Комо.

(Конкурс оцінюється в 5 балів)

III конкурс «Мандрівка Європою»

Кожна команда відповідає на запитання щодо обраної нею країни.

Велика Британія

- Як ще називають Північну Ірландію? (Ольстер)
- Форма правління. (Конституційна монархія)
- Де зосереджена найбільша кількість ГЕС? (У Шотландія).
- Основна галузь сільського господарства. (Тваринництво)
- Мовна сім'я, до якої належить англійська мова. (Германська)
- Місто - батьківщина рок-групи «Бітлз». (Ліверпуль)

Франція

- Другий порт у Європі за вантажообігом. (Марсель)
- Домінуюча релігія. (Католицизм)
- Де зосереджені найбільші поклади калійної солі? (Ельзас)
- Найбільше місто. (Париж)
- Тип електростанцій, на яких виробляють основну частину електроенергії. (АЕС)

Італія

- Найвідоміша автомобілебудівна фірма. («Фіат»)
 - Глава держави. (*Президент*)
 - Одиниці адміністративно-територіального поділу. (*Області*)
 - Місто - міжнародний центр моди. (*Мілан*)
 - Субтропічні рослини, з вирощування яких країна посідає перше місце. (*Оливи, апельсини*)
 - Найбільш заселена рівнина. (*Паданська*)
- (*По 1 балу за кожну правильну відповідь*).

IV конкурс «Мандрівка об'єднаною Європою»

Для команди, яка представляє Велику Британію:

- Еллада. (*Греція*)
- Країна криги, вогню та гейзерів. (*Ісландія*)
- Країна найнадійнішого сейфу. (*Швейцарія*)
- Країна Суомі. (*Фінляндія*)
- Батьківщина «Фольксвагена». (*ФРН*)
- Держава - центр католицизму. (*Ватикан*)

Для команди, яка представляє Францію:

- Альпійська республіка. (*Австрія*)
- Країна емігрантів. (*Португалія*)
- Країна голубих фьордів. (*Норвегія*)
- Країна сиру, вітряків і тюльпанів. (*Нідерланди*)
- Батьківщина автостради «Сонця». (*Італія*)
- Форма правління у Польщі. (*Республіка*)

Для команди, яка представляє Італію:

- Країна-виробник «Вольво». (*Швеція*)
 - Країна - індустриальний «локомотив» Європи. (*Німеччина*)
 - Релігія країн Північної Європи. (*Протестантство*)
 - Країна, де виробляють богемський кришталь. (*Чехія*)
 - Столиця Португалії. (*Лісабон*)
 - Країна, якій належить острів Реюньон. (*Франція*)
- (*По 1 балу за кожну правильну відповідь*).

V конкурс «Мистецька карта Європи»

Команди за 3 хв. мають зобразити на аркушах паперу по пам'яті карту Європи, а потім підписати назви країн та вписати імена і прізвища найвідоміших поетів, письменників, композиторів, музикантів, художників, скульпторів, співаків, акторів та ін.

(*Команди отримують по 5 балів*).

VI конкурс «Топоніміка Європи»

Команди отримують право відповіді – за умови першості піднятої руки.

- Столиця, на території якої ще до нашої ери знаходився римський укріплений табір на Дунаї Посоніум. Пізніше на його місці утворилося місто Преслав, яке в середні віки змінюється на Бреславсбург, а потім на Пресбург. У 1867 р. місто отримує офіційну назву Пожонь. Після розпаду Австро-Угорщини повертається слов'янська назва, але дещо видозмінена.

(Братислава, столиця Словаччини)

- Вперше поселення на місці сучасного міста згадується у джерелах 1043 р. під назвою село Хавн, що в перекладі означає «пристань». У 1167 р. тут був побудований замок. Місто, яке вирросло з цього села і замку, мало назву Кьобмансхавн - «купецька пристань». З часом назва набула більш сучасної форми Кьобенхавн. *(Копенгаген, столиця Данії)*

- Місто засноване в I столітті н.е. в складі Римської імперії під назвою Сердіка від найменування фракійського племені серди. Із приходом слов'ян назва змінюється на Средец від слова «половина». З кінця XIV ст. у вживання входить назва, яка походить від назви собору, що в перекладі означає «мудра».

(Софія, столиця Болгарії)
(Команда, яка дала правильну відповідь отримує 6 балів).

VII конкурс «Кухня народів Європи»

Команди представляють приготовану ними національну страву своєї країни.

Представники кожної команди повинні довести, що вони добре знають кухню країни, яку вони презентують.

(Конкурс оцінюється в 5 балів).

VIII конкурс «Туристична реклама»

Команди в довільній формі рекламують відомі туристичні об'єкти, обраної ними країни.

(Оцінюється творчий підхід, артистизм, кількість туристичних об'єктів - 4 бали).

IX конкурс «Європейські відповідності»

Команди отримують по одному аркушу паперу, на якому у двох колонках є загальні та | власні назви, які необхідно з'єднати попарно за 1 хв.

Для команди, яка представляє Велику Британію:

1	Бельгія	Брюссель
2	Бранденбурзька брама	ФРН
3	Алам Міцкевич	Польща
4	Трансільванія	Румунія
5	Площа Святого Петра	Рим
6	ТУРИН	«ФІАТ»
7	Франція	Центральний масив
8	Угорщина	Маляри
9	Молдова	Колои
10	БУРШТИН	Литва

Для команди, яка представляє Францію:

1	Сейм	Естонія
2	Й.С. Бах	Німеччина
3	Сена	Париж
4	Прага	Чехія
5	«Залізні ворота»	ГЕС
6	Балатон	Угорщина
7	Польща	Верхня Сілезія
8	1870	Італія
9	«Бітлз»	Ліверпуль
10	Палата ЛОРДІВ	Велика Британія

Для команди, яка представляє Італію:

1	Темза	Лондон
2	Бретань	Птахівництво
3	Металургія	Рур
4	1990	ФРН
5	Ліхтенштейн	Князівство
6	Фландрія	Бельгія J
7	Белхатув	Польща
8	В. Гюго	Франція
9	«Сонячний берег»	Болгарія
10	Домський собор	Рига

(По 1 балу за кожну правильно визначену пару)

Європейська демократія — спосіб організації та діяльності держав ЄС

(виховна година для учнів старшої школи)

Мета: ознайомити вихованців із європейськими демократичними здобутками та особливостями становлення демократичного суспільства в Україні; формувати навички використання отриманих знань під час вирішення реальних життєвих ситуацій; сприяти становленню активної позиції щодо ідеалів і цінностей розвитку демократичного суспільства в Європі та в Україні; виховувати особистість на засадах міжетнічної толерантності та поваги до представників інших держав, поваги до своєї національної самобутності в контексті загальноєвропейської демократії.

Час: 90 хвилин.

Теоретичні поняття для засвоєння: демократія, європейська демократія, демократичне суспільство.

Обладнання: плакати: «ЄС», «Права дитини», «Структура демократичних організацій», аркуші паперу формату А4. фломастери, маркери, виставка книжок, текст Конвенції ООН про права дитини, картки з номерами.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний етап

Педагог. З осені 1993 року у світовій політиці з'являється новий геополітичний чинник: Європейський Союз. Координують ДІЯЛЬНІСТЬ ЄС саміти — регулярні зустрічі на вищому рівні Глав держав країн-членів ЄС. ЄС спрямовує основні зусилля на вирішення таких проблем:

- формування економічного та валютного союзу;
- охорона навколишнього середовища;
- створення внутрішнього ринку у Європі;
- сприяння розвитку країн Центральної та Східної Європи;
- забезпечення соціального захисту європейців;
- боротьба з тероризмом та злочинністю.

До складу ЄС входять такі країни (увага на плакати ЄС).

У 1949 року у Лондоні була утворена Рада Європи (РЄ).

У 1995 році Україна стала членом РЄ.

При РЄ функціонують:

- Європейська комісія з прав людини;
- Європейський суд з прав людини;
- Європейський центр молоді;
- Європейський молодіжний фонд;
- Інформаційний центр з охорони природи.

Рада Європи як міжнародна організація держав-членів у європейському просторі була створена 5 травня 1949 року. Членство відкрите для всіх європейських держав, які визнають принцип верховенства права і гарантують основні права людини і свободи для своїх громадян. Один із найбільших

успіхів Ради, це Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, яка слугує основою для Європейського суду з прав людини.

Штаб-квартира Ради Європи знаходиться у Страсбурзі на французько-німецькому кордоні. Спочатку засідання Ради відбувалися в Університетському Палаці Страсбурга, у 1977 році для засідань Ради на околиці міста був зведений Палац Європи.

26 вересня 1995 року під час своєї вересневої частини сесії 1995 року Парламентська Асамблея Ради Європи ухвалила позитивний висновок щодо заявки України на вступ до Ради Європи (Висновок ПАРЄ № 190 (1995)).

Визначною подією з погляду завершення складної і тривалої процедури вступу України до РЄ стало засідання Комітету міністрів РЄ, яке відбулося 19 жовтня 1995 року. На підставі винесеного 26 вересня 1995 року ПАРЄ висновку, Комітет міністрів РЄ одностайно ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом організацій приєднатися до її Статуту. 31 жовтня 1995 року Верховна Рада України ухвалила Закон України про приєднання до Статуту Ради Європи.

9 листопада 1995 року відбулася урочиста церемонія вступу України до РЄ, у якій взяла участь делегація України на чолі із Прем'єр-міністром України. Того ж числа Генеральний секретар РЄ Д. Таршис та член Європейської Комісії Ганс ван дер Брук підписали Спільну програму Комісії європейських співтовариств та Ради Європи щодо реформування правової системи, місцевого самоврядування та удосконалення системи правозастосування в Україні.

Набувши членства в РЄ, Україна взяла на себе низку зобов'язань у сфері реформування чинного законодавства на основі норм та стандартів РЄ, зокрема ухвалили відповідні закони та приєднатися до низки конвенцій. До того ж РЄ висловила готовність надавати всебічну експертну допомогу.

II. Актуалізація опорних знань. Мотивація навчальної діяльності

Доповідь інформаційного центру

Термін «демократія» походить від грец. слів: *demos* — народ, *kratos* — влада. Існує багато визначень демократії. Наприклад: вільно обраний народом уряд, який править за його згодою; система управління, у якій верховна влада залишається за народом.

Демократія — одна з найдавніших форм організацій та управління суспільним життям, за якої забезпечується участь народу в управлінні державою та розв'язанні суспільних проблем. Демократія є синонімом прав та свобод людини, без реалізації яких жодне суспільство не може називатися демократичним.

Європейська демократія — це спосіб організації та діяльності держав ЄС, що передбачає участь усіх членів ЄС в ухваленні рішень та формування керівних органів, а також дотримання прав усіх держав, що входять до ЄС.

Демократія — це певний політичний світогляд або напрям суспільного руху. Для багатьох людей демократія — духовна цінність, своєрідний ідеал.

Інформаційне повідомлення

(Інформаційний матеріал додатків вихованці отримують перед Першим уроком)

А ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО?

- ✓ Демократія виникла разом із появою держави.
- ✓ Стародавні Афіни є зразковим прикладом демократичної держави.
- ✓ Характерною рисою демократичної держави є поділ влади на 3 гілки: виконавчу, законодавчу, судову.
- ✓ У демократичних державах джерелом влади визнається воля більшості громадян.
- ✓ Австрія — член ЄС, за державним устроєм є парламентською демократією.
- ✓ В усіх країнах ЄС, де існує європейська демократія як єдине ціле, існує один єдиний законодавчий орган — парламент.
- ✓ Сучасна демократія передбачає не лише слідування більшості, а й дотримання прав меншості, що є характерним для Європи.
- ✓ На відміну від країн ЄС, у країнах колишнього СРСР низький рівень демократії.
- ✓ Для демократичної держави характерною рисою є наявність прямої та представницької демократії.
- ✓ Для демократичного суспільства характерна багатопартійна система.
- ✓ Прикладами країн з європейською демократією є такі країни Європи: Швеція, Швейцарія та Австрія.
- ✓ У період Середньовіччя суттєвим доповненням до розуміння демократії стало створення органів місцевого самоврядування.
- ✓ З виникненням у XV—XVI столітті на території України козацтва розвиваються демократичні засади життя в українському суспільстві.
- ✓ У Платона й Аристотеля демократія означала «правління всіх», на відміну від влади одного.

III. Практичне засвоєння навчального матеріалу

Вікторина «Розвиток європейської демократії»

Мета: виявити обізнаність вихованців про розвиток європейської демократії на підставі інформаційного матеріалу.

Хід вікторини

Вихованці діляться на 2-4 команди. Педагог роздає картки із запитаннями, на які за відведений час діти повинні дати відповідь. Та команда, яка набрала більшу кількість правильних відповідей, переможе.

(Відповіді: 1 - А; 2 - В; 3 - Б; 4 - А; 5 - В; 6 - Б; 7 - Б; 8 - Б; 9 - В; 10 - А)

Вікторина

1. Що є зразком демократичної держави?
 А Стародавні Афіни

- Б входження держави в політичний союз
- В наявність у державі правлячої партії

2. Які гілки влади існують у демократичній державі?

- А Не існують взагалі
- Б влада зосереджена в руках однієї особи
- В законодавча, судова, виконавча

3. Якою державою є Австрію за державним устроєм?

- А Парламентська республіка
- Б парламентська демократія
- В президентська республіка

4. Чи існує в демократичному суспільстві багатопартійна система?

- А Так
- Б ні

5. Які країни можна назвати прикладом європейської демократії?

- А Польща та Угорщина
- Б країни колишнього СРСР
- В Швеція, Швейцарія, Австрія

6. Яка Конституція вважається найдемократичнішою у повоєнній Європі?

- А Конституція НДР 1948
- Б Конституція 4-ї Республіки Франції 1946 року
- В Конституція УРСР 1978 року

7. Яка тривалість історії демократії як форми державного устрою?

- А 200 років
- Б 2,5 тисячоліття
- В 1000 років

8. Що стало суттєвим доповненням до розуміння демократії у період Середньовіччя?

- А Створення парламенту
- Б створення органів місцевого самоврядування
- В наявність виборчої системи

9. Який існує один єдиний законодавчий орган в країнах ЄС?

- А Закони видає президент певної країни
- Б Кабінет Міністрів
- В Парламент

10. Що означало у Платона та Аристотеля поняття «демократія»?

- А Правління всіх
- Б влада одного
- В правління меншості

Рольова гра-есе

Педагог. Уявіть собі, що ви приїхали в невідому вам країну. Блукаючи вулицями великого міста, ви почули розмову між громадянами цього міста. Громадяни висловлюють свою думку щодо демократії.

- Демократія означає те, що уряд має забезпечити усіх їжею та житлом.
- Ні! Демократія забезпечить кожного можливою мати роботу та житло. Тож від кожного особисто залежить чи скористається він своїм шансом.
- Я вважаю, що демократія зробить людей лінивими, якщо уряд забезпечить усім необхідним тих, хто захоче працювати.
- У демократичній державі ті, хто має власність, повинні підтримувати тих, хто нічого немає. Демократія — один із способів забезпечення соціальної справедливості.
- Демократія не може розв'язати всі проблеми країни за один день. На це знадобиться деякий час, але свобода, надана людям, врешті-решт, дасть свої плоди.
- Демократія має забезпечити краще життя людям, інакше її доведеться змінити на інший суспільний лад.

(Педагог розподіляє вихованців на групи. Кожна група має скласти коротке есе, орієнтуючись на такі запитання.)

1. Що видумаєте про кожен із цих думок?
2. Які з поглядів відповідають вашому уявленню про демократію?
3. Що ви очікуєте від демократії для України?
4. Що ви очікуєте від демократії для себе?

(Підслухана розмова громадян та запитання даються кожній групі.)

Після групової роботи, кожна група презентує свої есе.

Інтерактивна вправа «Права дитини в малюнках»

(Педагог розподіляє вихованців на 4 команди (наприклад за допомогою кольорових фішок).)

Кожна команда отримує завдання проілюструвати статті Конвенції ООН Про права дитини *(можна використати плакат Конвенції ООН про права дитини)*.

- 1-ша команда ілюструє статті I—10;
- 2-га— II—20;
- 3-тя — 21—30;
- 4-та — 31—40.

Після завершення роботи кожна команда презентує свій проект.

Обмін думками

За словами прем'єр-міністра Великої Британії **Уїнстона Черчилля** — «Демократія — поганий спосіб правління, але кращого людство не вигадало».

Педагог. — Чому він так вважав?

— Чи погоджуєтеся ви з ним?*(Обмін думками без коментарів.)*

IV. Підсумок

Педагог. Переваги демократії зумовлені передусім тим, що сьогодні найрозвинутішими в економічному та соціальному плані є демократичні держави. Серед найрозвинутіших держав сучасного світу є Велика Британія, Франція, Німеччина, Австрія та інші країни Європи, які є членами ЄС.

У сучасних демократичних суспільствах влада належить усім повноправним громадянам країни. В усіх країнах ЄС дотримуються прав та свобод людини.

Визнання людини найвищою цінністю суспільства — найважливіший принцип демократії.

V. Домашнє завдання

1. Скласти понятійний словник термінів: демократія, демократичний, європейська демократія, толерантність, демократичне суспільство.

2. Скласти власну мапу країни з ідеальною демократією, використовуючи позначки-символи, які необхідні такій державі. Назвати свою країну.

Україна – європейська держава: проблеми, перспективи, шляхи розвитку

(виховна година для учнів старшої школи)

Мета: виховувати громадянина-патріота, здатного розбудувати суверенну Україну, створити себе та своє життя, відповідати за власні дії і вчинки і впливати на долю суспільства; формувати навички самовідданої праці в ім'я розквіту України, щоб захищати її і прагнути до інтеграції в європейське співтовариство; формувати розуміння історичного місця України серед всіх народів Європи, формування позитивного ставлення до входу України в Європейський Союз; впровадження активних форм і видів діяльності.

Час: 45 хвилин.

Обладнання: аркуші паперу формату А4, кольорові стікери, аркуші ватману, фломастери, газети та журнали, плакати.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Актуалізація опорних знань

Інформаційне повідомлення

Загальнонародним референдумом 1 грудня 1991 року Україна в особі 93-х % громадян проголосила свободу та демократію держави, у якій би гармонійно поєднувалися права кожної людини, нації та національних меншин, а Україна як рівна з рівними і вільна увійшла до співдружності народів Європи. Нашу державу як незалежну визнали понад 150 держав. На Україну з її територією та населенням, її багатими природними ресурсами, щедрою природою, благодатним кліматом, особливо вигідним геополітичним становищем: на перехресті світових доріг із Сходу на Захід, з Півночі на Південь,

— народи світу дивляться як на колосся, що має стати не лише країною щастя, а й гарантом мирної, доброї, творчої взаємодії націй та культур Європи, новочасною, як те пророкував великий вчений-гуманіст Йоан Готфрід Гердер ще у XVII столітті, Елладою. Свідчення цьому — наша історія. Не лише автори Руського та Галицько-Волинського літописів ставили за мету піднести самосвідомість, гідність і честь громадян, а тому прагнули висвітлити «звідки пішла Руська земля? Хто в ній почав княжити?», а й великі князі Святослав, Володимир, Ярослав Мудрий, митрополити Іларіон та Туровський постійно дбали, щоб їхні співвітчизники знали і любили свою землю, розуміли, що на світі багато людей та народів. Тож закономірно, що прапредки були людьми високодуховними, шановані Англією, Францією, Німеччиною, і створили державу Київську Русь, що була втіленням найвищого розвитку освіти [і науки, демократії й гуманізму, матеріальної] духовної культури.

Гуманістична свідомість, прагнення здійснити високу історичну місію, зумовити величність життєдіяння та боротьби за умов Гетьманщини, коли були створені демократична республіка Запорозька Січ, Києво-Могилянська академія, найперша у світі демократично-гуманістична Конституція Пилипа Орлика.

Незаперечно й те, що у XX столітті козирною картою всіх рухів, воєн, змагань у Європі була Україна, щоправда, і у Першій світовій війні, і в революції 1917 року, і у Другій світовій війні доля України була трагічною — вона ставала жертвою.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. Підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною планувалося 28 листопада 2013 року, але не відбулося. Політичну частину угоди було підписано 21 березня 2014 року. Економічну частину підписали 27 червня 2014 року.

Кілька мільйонів українців у Європі зберігають свою національну ідентичність. Картина їхнього місцеперебування у Європі має такий вигляд (*цифри можуть змінюватися*):

Держава	Українці (тис.)	Особи українського походження (тис.)	Разом (тис.)
Польща	350	500	850
Румунія	77	300	377
Словаччина	39	100	139
Угорщина	3	70	73
Франція	20	40	60
Німеччина	22	20	42
Велика Британія	25	10	35
Чехія	15	10	25
Бельгія	5	5	10
Австрія	4	6	10
Усього за межами України	560 тис.	1,061 тис.	1,621 тис.
Усього			2,182061

II. Застосування знань, умінь і навичок

Вправа «Колаж»

Мета: закріпити отримані знання про Україну як європейську державу.

Вихованців розподіляють на 4—6 підгруп так, щоб у кожній підгрупі було не більше 5-ти осіб.

Кожній підгрупі дають кілька газет та журналів і пропонують на підставі опублікованих матеріалів визначити діяльність України як європейської держави.

Після того як вихованці зроблять колажі на аркушах ватманів, усі роботи розвішуються, а представник кожної групи презентує свою роботу.

Питання для обговорення

— Україна у культурних зв'язках з європейськими державами.

— Економічні відносини України.

— Обмін делегацій.

Метод «Мозковий штурм»

Що ми знаємо про перспективи розвитку України як європейської держави?

Мета: з'ясувати рівень обізнаності вихованців про перспективи розвитку зв'язків України з європейськими державами.

Кожен учень записує на кольоровому стікері те, що він знає про перспективи розвитку зв'язків України з європейськими державами у всіх сферах життя. Ці стікери прикріплюються до плаката, який виготовлено у вигляді карти Європи з малюнками у вигляді дитини у національному одязі кожної європейської держави зокрема й України.

Наприклад, на території Франції дівчина у національному французькому одязі, на території України хлопчик у національному одязі.

Педагог узагальнює отриману інформацію, не оцінюючи її.

Організаційно-діяльнісна гра (ОДГ) «Слалом»

Методичний ключ ОДГ

1. Вихованці розподіляються на команди за допомогою кольорових фішок (в кожній команді має бути не більше 5-ти осіб).

2. Педагог ознайомлює вихованців із проблемами, які виникли на шляху входження України до ЄС. Основну увагу звертає на:

— економіку України;

— законодавство;

— політичні реформи (*див. додаток I*).

3. Вихованці отримують ролі за віковими категоріями:

— діти 14—17 років;

— дорослі 18—40;

— пенсіонери 59—70.

4. Кожна команда на окремих аркушах паперу зачитує всі відомі їм проблеми, пов'язані із входженням України до ЄС і ознайомлюється із ними без коментарів.

5. Кожна команда згідно зі своєю роллю і вибраними проблемами придумує 3 питання, націлені на шляхи вирішення цієї проблеми.

6. «Слалом». Кожна команда відповідає на запитання, поставлені іншими командами. Відповідно команда, яка ставить запитання, оцінює відповідь, а команда, яка відповідає, оцінює запитання (найвищий бал 3). Результати оцінювання записують у таблицю результатів (див. додаток 2).

7. Найкращі відповіді (*шляхи вирішення проблем*) записуються на дошці або аркушах ватману.

8. Педагог робить короткий висновок.

III. Домашнє завдання

Вихованці поділяються на 2 команди:

1-ша команда — ЄС;

2-га — Україна.

Команда «Україна» має написати заяву про прийняття України до ЄС.

Команда «ЄС» висуває умови щодо вступу України до ЄС.

Результати роботи команд вивішуються у призначеному для ознайомлення місці.

Додаток 1

ПОЛІТИЧНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Після здобуття Україною незалежності 1991 року, держава взяла курс на інтеграцію до європейських структур. Для того щоб вступити до ЄС, було висунуто низку умов, зокрема:

- проведення економічних реформ;
- проведення політичних реформ;
- пристосування законодавства України до законодавства ЄС.

У цьому напрямі було зроблено низку змін. Наприклад: прийнято новий Кримінальний кодекс (2001). У цьому документі на вимогу Ради Європи скасовано смертну кару. Кодекс побудовано на більш гуманних та демократичних засадах.

Ще одним важливим кроком було прийняття Конституції від 28 червня 1996 року, яка також закріпила основні положення демократичного розвитку України. Але реформи потребують більш рішучих змін.

Для вступу в Союз країни-кандидати повинні дотримуватися «Копенгагенських критеріїв».

Ці критерії можна поділити на:

- політичні критерії: стабільність установ, які гарантують демократію, існування громадянського суспільства, легітимну владу, повагу до прав людини, охорону прав національних меншин у країні-кандидаті;
- економічні критерії: конкурентоздатна ринкова економіка, яка забезпечує добробут та належний стандарт життя;
- правовий критерій: спроможність прийняти правовий доробок Співтовариств та взяти на себе зобов'язання, що випливають із членства.

Стратегію інтеграції України до ЄС було затверджено Указом Президента України від 11 червня 1998 р. «Національні інтереси України, — зазначено в цьому документі, — потребують утвердження України як впливової європейської держави, повноправного члена ЄС».

Стратегія визначає основні напрями інтеграційного процесу:

• адаптація законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення прав людини;

- економічна інтеграція і розвиток торгівлі;
- інтеграція в структури європейської безпеки;
- політична консолідація та зміцнення демократії;
- адаптація соціальної політики до стандартів ЄС;
- культурно-освітня і наукова інтеграція;
- співробітництво в галузі охорони довкілля;
- галузева і регіональна інтеграція.

ЄС — ключова європейська організація, втілення європейської інтеграції, яка торує шлях до створення справді єдиної Європи. Україна прагне стати членом цієї організації, хоча цілком усвідомлює всю складність інтеграційного процесу.

Європейський Союз є політичним, економічним і культурним об'єднанням з ознаками конфедерації, до якого входять 28 європейських держав з населенням понад 507 млн. людей.

Представництво Європейської Комісії в Україні було відкрито в центрі Києва у вересні 1993 року. 31 грудня 2009 року (після набуття чинності Лісабонського договору) Представництво Європейської Комісії перетворилося на Представництво Європейського Союзу в Україні.

Внаслідок політики розширення ЄС отримав спільні кордони з Україною 1 травня 2004 року, коли до союзу приєдналися десять країн, зокрема Польща, Угорщина, Словаччина. Наразі спільна протяжність кордонів України та ЄС становить 1390,742 км.

Протягом багатьох років правовою основою відносин між Україною та ЄС є Угода про партнерство та співробітництво від 14 червня 1994 (набула чинності 1 березня 1998 р.). Ця угода започаткувала співробітництво із широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань. Крім того, укладено низку галузевих угод та документів міжнародно-правового характеру, згідно з якими здійснюється співробітництво між Україною та ЄС. Україна співпрацює з ЄС в межах проекту «Східне партнерство», Одним із завдань якого є підготовка до вступу України до Європейського Союзу.

У листопаді 2013 року на саміті у Вільнюсі очікувалося підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Однак, 9 листопада в Росії відбулася Таємна зустріч президентів В. Януковича і В. Путіна, зміст якої досі залишається невідомим. Після цього українська влада різко змінила політику дій, а 21 листопада 2013 Кабінет міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до підписання угод з Євросоюзом. Внаслідок цього всією Україною розпочались масові акції протесту.

Згодом 21 березня 2014 року була підписана політична частина угоди асоціації з Європейським Союзом.

Економічну частину Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, що передбачає створення Зони Вільної Торгівлі, було підписано 27 червня 2014 року головами держав або урядів Європейського Союзу та Президентом України Петром Порошенком у Брюсселі.

16 вересня 2014 року Угода про асоціацію була одночасно ратифікована Верховною Радою та Європейським парламентом.

Додаток 2

ТАБЛИЦЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДО ОДГ «СЛАЛОМ»

Команди Бали	Запитання	Відповіді	Усього балів
Діти			
Дорослі			
Пенсіонери			

Європейські держави: минуле та сучасне в ракурсі відносин з Україною *(виховна година для учнів старшої школи)*

Мета: поінформувати вихованців про історію європейської інтеграції, відносини європейських держав та України; сприяти посиленню мотивацій вихованців до вивчення історії європейських держав, взаємодії культури європейських держав; формувати думку про багатоманітність перспектив взаємодії європейських держав та України; допомогти учням зрозуміти способи життя та проблеми сучасного суспільства; забезпечити знання та розуміння міжнародних тенденцій, способи мислення та поведінки, що змінюють європейське суспільство та можуть впливати на майбутнє вихованців у їхньому дорослому житті.

Обладнання: плакати, аркуші паперу формату А4, інформаційні додатки.

ХІД ЗАНЯТТЯ

I. Актуалізація опорних знань. Мотивація навчальної діяльності

Педагог. Нинішній Європейський Союз — це результат шістдесятирічної інтеграційної діяльності в Європі. Біля його витоків лежать Європейські співтовариства, створені ще у 50-х роках ХХ століття. Однак, для того щоб з'явилися співтовариства, Європа та її мешканці повинні були «дозріти», на що вплинуло багато чинників: економічних, політичних, соціальних. Ці чинники тісно пов'язані із Другою світовою війною та ситуацією, що виникла після її завершення.

II. Основна частина

Рольова гра «Я хочу сказати ровеснику»

Мета: формувати навички публічного виступу перед ровесниками, розвивати вміння впливати на інших засобами інформаційного повідомлення (можна зробити відеозапис заняття для подальшого обговорення).

Хід гри

Педагог розподіляє вихованців на 4 команди. Кожна команда отримує відповідну тему для повідомлення:

1. Ситуація в Європі після Другої світової війни та перші повоєнні роки.
2. Співтовариство — економічна співпраця.
3. Експансія співтовариств — нові члени.
4. Можливості входження України в ЄС (*див. додатки I—4, таблицю, схеми 1,2*).

Команди отримують інформаційний матеріал додатків, який потрібно опрацювати для публічного повідомлення: сформувані та записати короткий виступ, із яким б хотіли звернутися до своїх ровесників на задану тему. Виступ потрібно проілюструвати у вигляді схеми, таблиці, плаката. Час виступу — 5 хвилин. Час на підготовку — 15 хвилин.

(Педагог надає пам'ятку підготовки виступу і фіксує час кожної групи.)

Пам'ятка до виступу

1. Готуючись до виступу:
 - продумати тему та основні моменти,
 - записати виступ повністю,
 - підготувати тези виступу,
 - визначити стиль виступу (емоційний виступ чи стриманий).
2. Структура виступу складається із
 - розвитку думки;
 - завершальної частини (про що говорив (ла), зробити висновки).
3. Під час виступу завоюйте увагу слухачів, у основній частині не наводьте більше трьох аргументів. Під час завершення підсумуйте сказане (це може бути цитата, гасло, риторичне запитання, бачення майбутнього) і не забудьте подякувати слухачам.

III. Підбиття підсумків

Педагог. Сьогодні ми засвоїли такі терміни: інтеграція, протекціонізм, співтовариство, публічний виступ. Опираючись на ваші повідомлення, можна зробити такий висновок: Україна гідна того, щоб стати членом ЄС та інших європейських співтовариств. Крім того, ми можемо побачити, який складний шлях пройшла Європа для того, щоб об'єднатися у різні співтовариства для економічної, політичної та соціальної взаємодії. На сучасному етапі, коли Україна підписує низку міжнародних договорів, стає можливою її участь у різних міжнародних організаціях.

IV. Домашнє завдання

Ознайомити батьків, друзів з інформацією, яку отримали на занятті і взяти інтерв'ю.

Запитання для інтерв'ю

- Чи потрібно Україні входити до ЄС?
- Які наслідки входження України до ЄС?
- Яка роль України в ЄС?

Додаток 1

Ситуація в Європі після Другої Світової війни та в перші повоєнні роки

Після Другої світової війни постало питання майбутнього Європи, що, власне, і вважається початком європейської інтеграції. Інтеграція була єдиною відповіддю, яку знайшли європейські політики у 50-х роках ХХ століття. Виникають питання: «Чому саме тоді?», «Чому лише після Другої світової війни європейські країни пішли шляхом інтеграції?». Серед причин можна виокремити такі:

1. Потреба порозуміння між країнами, зокрема між Німеччиною та Францією.

2. Потреба миру та безпеки. Нова Європа та її країни повинні були гарантувати, що більше ніколи не повториться жорстокість обох воєн. Тісна економічна та політична співпраця мала стати бар'єром експансії США у Європі.

3. Сподівання на економічний розвиток та добробут. Співпраця в межах об'єднаної Європи мала дати їй мешканцям економічну стабільність. Утворення спільного ринку мало оптимізувати економічну діяльність та розвиток торгівлі. Спільний ринок виступав гарантією вільного руху осіб, капіталу, товарів, послуг.

4. Утримання політичного та економічного значення на міжнародній арені.

Великий внесок у розбудову європейської економіки зробив «план Маршалла».

Мета плану: надання фінансової та технологічної допомоги країнам Європи після війни.

Умови надання: створення спільної комісії, яка мала складатися із представників країн, які отримували допомогу.

Із цією метою була створена Європейська організація економічної співпраці (ЄОЕС). До 1952 року допомогою скористалися 52 держави.

Вересень 1946 рік — Уїнстон Черчилль, прем'єр-міністр Великої Британії, у місті Цюріх вперше висловив ідею «Сполучених штатів Європи». Першим кроком до цього мало стати утворення Ради Європи.

Черчилль висловився за союз усіх країн Європи під керівництвом Франції та Німеччини, наголосивши, що його країна візьме на себе роль спостерігача.

Травень 1948 рік — у місті Гаага відбувся конгрес, який був скликаний за ініціативи європейських політиків. На конгресі була прийнята політична Декларація, яка закликала до об'єднання європейських країн.

Результат

5 травня 1949 рік — створено Раду Європи (далі — РЄ). Перша організація співпраці.

Країни-засновники РЄ: Бельгія, Велика Британія, Голландія, Італія, Люксембург, Франція, Скандинавські країни.

Завдання Ради Європи

- Зміцнення демократії;
- охорона прав людини;
- підтримка європейської культурної ідентичності.

Однак РЄ не виконувала до кінця поставлених завдань з огляду на інтереси країн-учасниць, які часто не збігалися.

Холодна війна та слабкість Ради Європи призвели до того, що з'явилися пропозиції до звуження економічної та політичної співпраці. Мова йшла насамперед про економічне зв'язування Франції та Німеччини, що гарантувало б мир у Європі. Такий погляд мали члени французького уряду Жан Монета Робер Шуман.

На початку 50-х років склалася така міжнародна ситуація, коли почали дедалі частіше вести мову про економічну інтеграцію. США вимагали швидкої відбудови Німеччини та приєднання цієї країни до Західного блоку.

Таблиця

Приблизний варіант таблиці «Інтеграція європейських держав»

<i>Причини інтеграції</i>	<i>Наслідки інтеграції</i>
Порозуміння між Францією та Німеччиною	1948 рік — створена Європейська організація економічної співпраці. 5 травня 1949 рік — утворено Раду Європи
Потреба безпеки та миру у Європі	
Економічний розвиток Європи	
Утримання економічного та політичного значення на міжнародній арені	

СПІВТОВАРИСТВО – ЕКОНОМІЧНА СПІВПРАЦЯ

Травень 1950 рік — у Парижі міністром закордонних справ Франції Робертом Шуманом було запропоновано новий план часткової інтеграції. Ініціатором цього плану був Жан Моне.

9 травня 1950 рік — було проголошено Декларацію, в якій містилися такі положення:

— передача французької та німецької видобувної та металургійної промисловості під спільне наддержавне виробництво;

— створення спільної економічної бази як передумови створення Європейської федерації;

— звільнення від усіх митних платежів під час переміщення вугілля та сталі між країнами-членами новоствореної організації;

— скликання міжнародної конференції, яка підготує договір, що міститиме згадані вище пропозиції.

Також план передбачав, що майбутня організація буде відкрита для вступу всіх охочих країн.

18 квітня 1951 рік — було реалізовано план Шумана — Моне, коли підписано Паризький договір про створення Європейського Співтовариства вугілля та сталі (ЄСВС).

Органи ЄСВС:

— Висока влада (першим головою став Моне);

— Рада Міністрів;

— Парламентська Асамблея (дорадчий орган, який складався із представників парламентів країн-членів);

— Суд.

Договір окреслив принципи співпраці. Вони базувалися на чотирьох групах заборон.

1. На встановлення імпортного та експортного мита чи схожих плат на вугілля чи сталь у межах організації.

2. На застосування практики протекціонізму як обмеження конкуренції.

3. На податкові пільги чи будь-яку іншу допомогу з боку держави.

4. На застосування обмежень щодо поділу ринків.

Лютий 1953 рік — був створений спільний ринок вугілля, залізних руд та металобрухту.

Серпень 1954 рік — спільний ринок сталі.

9 лютого 1958 рік — завершено процес утворення спільного ринку.

Наступні роки принесли низку інтеграційних ініціатив у різних площинах.

1952 рік — у Парижі було підписано Договір про створення Європейського оборонного союзу (ЄОС).

Згідно з договором:

— солдати ЄОС мали мати єдину військову форму;

— одноосібне керівництво над 40 військовими частинами.

23 жовтня 1954 рік — підписано Договір про створення Західноєвропейського Союзу (ЗЄС).

Це мала бути міжнародна організація, яка б займалася військовими справами, водночас не будучи пов'язаною з ЄСВС та з утвореним згодом Європейським економічним союзом.

Наступний етап інтеграції країн Західної Європи розпочався на конференції в Месині, Італія, у 1955 році. Учасниками були міністри закордонних справ країн-членів ЄСВС. На конференції утворено групу експертів на чолі з Паулем Генрі, яка мала підготувати доповідь про можливість розширення інтеграції.

1956 рік — у Венеції така доповідь була представлена на черговій зустрічі «шістки».

25 березня 1957 рік — у Римі ці країни підписали два договори:

1. Договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС)

2. Договір про створення Європейського співтовариства з питань атомної енергії (Євратом).

1 січня 1958 рік — обидва договори набрали чинності.

Крім цього, було підписано Конвенцію про деякі спільні інститути.

Отже, утворено Європейський парламент та Європейський Суд.

8 квітня 1965 рік — підписано Об'єднавчий договір, згідно із яким утворилася спільна для трьох Співтовариств комісія.

1 липня 1967 року договір набрав чинності.

Положення договору

1. Завданням ЄЕС була діяльність для гармонізації економічного розвитку.

2. Прагнення до тіснішої співпраці між країнами-членами.

3. Поступова ліквідація митних платежів під час товарообміну між країнами-членами ЄЕС.

4. Встановлення спільних митних тарифів і впровадження спільної торговельної політики з третіми країнами.

5. ЄЕС було відкрито для нових членів.

Завдання Євратому

1. Контроль за мирним використанням атомної енергії.

2. Встановлення норм безпеки для санітарної охорони працівників та населення та в контролі за використанням радіоактивних матеріалів.

(Євратом не мав значного впливу на процес європейської інтеграції.)

Приблизний варіант схем діяльності європейських організацій, створених у 50—60-х роках

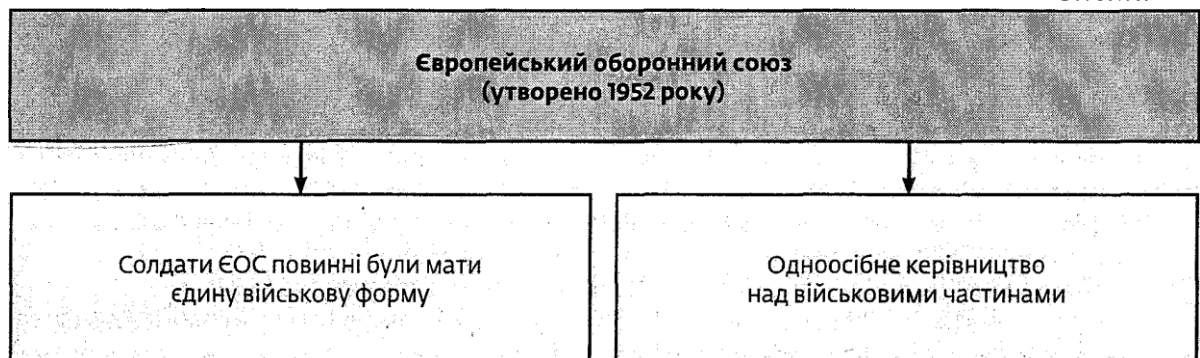
Схема 1

Кінцевий результат:

Лютий 1953 рік — утворено спільний ринок залізних руд, вугілля та металобрухту.

Схема 2

23 жовтня 1954 рік — утворено Західноєвропейський союз.

Додаток 3

ЕКСПАНСІЯ СПІВТОВАРИСТВ - НОВІ ЧЛЕНИ ТА ШЛЯХИ ДО ЄС

Країни Західної Європи, які належали до Співтовариств, дедалі частіше висловлювали своє бажання вступити до них.

1 січня 1973 року — відбулося перше розширення Співтовариств, коли до них приєдналися Велика Британія, Данія, Ірландія.

22 січня 1972 року — був підписаний договір про приєднання згаданих вище кандидатів. Набрал чинності 1 січня 1973 року.

У 1975 році було утворено чергову інституцію Співтовариства — Суд Аудиторів.

Завдання: контроль над реалізацією бюджету Співтовариств.

Друга половина 70-х років позначилася економічною кризою, що відбилася і на Співтоваристві.

На початку 80-х років вдалося залагодити проблеми і розпочати роботу над внутрішніми реформами. Із цією метою було створено два комітети:

1. Комітет Дуга (Dooge) — питання інституційних змін.

2. Комітет Адонніно (Adonnino) — питання створення «Європи громадян».

Червень 1985 рік — Європейською комісією була представлена «Біла книга» у справі внутрішнього ринку. Цей документ став основою Єдиного Європейського акту (ЄЄА), який було підписано у лютому 1985 року. ЄЄА модифікував Римські договори і подав програму переходу до 1993 року до єдиного внутрішнього ринку, який базуватиметься на 4-х свободах: вільний рух товарів, вільний рух осіб, вільний рух капіталу, вільний рух послуг.

Політичні зміни, спричинені засіданнями круглого столу (революції Центрально-Східній Європі), падіння Берлінської стіни, об'єднання Німеччини привели до того, що інтеграція набула нових обертів. У грудні 1990 року у Римі почала роботу конференція з напрацювання принципів для поглиблення політичного союзу та впровадження спільної валюти ЕКЮ. Вона завершилася в лютому 1992 року у Маастрихті підписанням договору про створення Європейського Союзу.

Згідно з договором діяльність ЄС базується на 3-х стовпах.

1-й стовп

- Спільний внутрішній ринок;
- спільна торговельна політика;
- спільна сільськогосподарська політика та політика риболовства;
- спільна транспортна та енергетична політика;
- європейський соціальний фонд;
- спільна політика з питань навколишнього середовища;
- захист конкуренції;
- охорона здоров'я та споживачів;
- цивільна оборона;
- туризм та спорт.

2-й стовп

Спільна зовнішня політика та політика безпеки.

Завдання: зміцнення єдності на незалежності Європи.

Цілі:

- охорона спільних цінностей;
- зміцнення безпеки ЄС та його членів;
- збереження миру та міжнародної безпеки;
- підтримка міжнародної співпраці;
- розвиток та зміцнення демократії.

3-й стовп

Співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ:

- забезпечення громадянам ЄС свобод, безпеки та юстиції;
- запобігання расизму та ксенофобії;
- запобігання організованій злочинності;
- боротьба з тероризмом.

Із цією метою створено Європейську поліцію — Європол.

МОЖЛИВОСТІ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЄС

У ХХІ століття Україна вступила незалежною державою, посіла гідне місце у системі європейських економічних, політичних та культурних зв'язків.

Формально Україна є центром Європи.

Україна підписала Угоди про асоціацію (з перспективою членства) як середньострокової цілі. Фактично Історія відносин ЄС з державами, що не є членами, свідчить, що асоційована угода з перспективою членства є найбільш ефективним зовнішньополітичним інструментом здійснення конструктивного впливу на не членів ЄС.

Європа висунула низку умов для того, щоб вступити у європейські співтовариства, зокрема ЄС.

Тому для України дуже важливим є виконання цих умов. **Вони передбачають:**

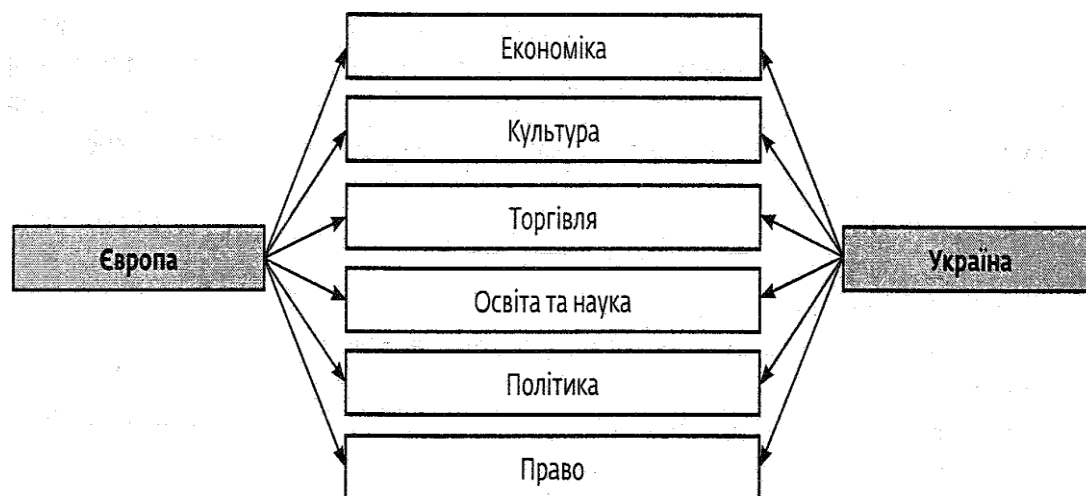
- бути стабільною демократичною державою;
- мати чинну ринкову економіку;
- впорядкувати чинне законодавство згідно із нормами законодавства ЄС.

Відносини України з ЄС є досить широкомасштабним.

На сучасному етапі важливим для України є вступ до ЄС. інтегрування до Європи стало можливим після прийняття України у 1994 році до Ради Європи. До України було висунуто ряд вимог, які українська сторона намагається виконати. Зважаючи на геополітичне становище України, Україна є цікавою для Європи. Цікавими є відносини в галузі науки та культури.

Тому ХХІ століття має стати вирішальним для України щодо вступу до ЄС.

Приблизний варіант схеми «Співробітництво України з ЄС»

Додатки

Пізнаємо Європу разом

(дослідницько-інформаційний проект для учнів 1-4 класів)

Анотація. Дослідницько-інформаційний проект «Пізнаємо Європу разом» сприяє розвитку дослідницько-пізнавальних можливостей школярів. Пріоритетні напрями діяльності учасників проекту полягають в ознайомленні з історією і культурою європейських держав, мови яких вивчають у школі (України, Англії, Франції і Німеччини). Цей проект готує учнів до широкої сфери спілкування з однолітками різних країн, виховує почуття гордості за свою Батьківщину та належності до європейської спільноти.

Будьте українцями, але почувайтесь європейцями

За тривалістю виконання: *довгостроковий.*

За характером контактів: *між паралельний.*

За характером партнерських взаємодій: *кооперативний.*

За діяльністю: *дослідницько-інформаційний.*

За кількістю навчальних предметів: *міжпредметний.*

За кількістю учасників: *колективний.*

Мета проекту:

1. Сприяти розвитку дослідницько-пізнавальних можливостей молодших школярів відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, який ґрунтується на загальнолюдських цінностях та засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості, взаємоповаги між націями і народами в інтересах людини, родини, суспільства, держави.

2. Ознайомитися з історією і культурою європейських держав, мови яких вивчаються у школі.

3. Готувати учнів до широкої сфери спілкування з однолітками України, Англії, Франції та Німеччини.

4. Формувати громадянина-гуманіста та його національну свідомість.

5. Розвивати в учнів початкових класів готовність взяти на себе соціальну та громадянську відповідальність; творчі здібності та постійну потребу в самовихованні та самовдосконаленні.

6. Виховувати почуття гордості за свою Батьківщину та належності до європейської спільноти.

Очікувані результати від проекту.

- Відкриття перед учнями перспективи їхнього розвитку, допомога в досягненні успіху.

- Виявлення й опора на позитивні риси молодших школярів, віра в їхні творчі сили.

- Виховання в колективі й через колектив, переорієнтація з колективу на особистість.

- Інтеграція дітей в соціокультурне середовище країни, в якій вони народилися і живуть.

- Залучення батьків та громадськості до проекту.

- Дотримання єдності трьох начал: загальнолюдського, національного, європейського.

- Участь у відзначенні міжнародних дат.

- Надання можливості опрацювання та засвоєння необхідної інформації, що сприяє реалізації мети проекту.

- Стимулювання активності молодшого школяра в організаційній діяльності.

- Усі учасники проекту (школярі, вчителі, батьки, громадськість) не пасивні спостерігачі, а активні співавтори, виконавці започаткованого проекту.

Основні засоби реалізації проекту:

- учіння;

- творча праця;

- діяльність;

- спілкування;

- пошукова діяльність.

Методи роботи: інтерактивні, бінарні, інтегровані.

Форми організації проектної діяльності:

* колективна;

* групова;

* індивідуальна.

Форма подачі зібраної інформації: презентація виконаних робіт за основними напрямками на біг-стендах, розташованих на поверсі початкової школи; виховні години та години спілкування.

Основні напрями реалізації проекту «Пізнаємо Європу разом»

1-А клас	1-Б клас	2-А клас	2-Б клас	3 клас	4 клас
Україна		Англія		Франція	Німеччина
1. Давайте знайомитись					
Збір загальних відомостей про державний устрій. Ознайомлення з національною символікою і столицями даних держав, державним устроєм					
2. Як навчаються наші ровесники					
1. Твір-мініатюра «Першокласник очима батьків». 2. Школа – мій другий дім (малюнки першокласників)		Збір і висвітлення інформації про систему освіти в Україні, Англії, Франції і Німеччині (навчальний рік, вік, з якого починають навчання, канікули, шкільна форма, мережа шкіл).			
3. До дня миру. Станьте в коло разом з нами					
1. Розповідь про започаткування Всесвітнього Дня миру. 2. Виготовлення паперових вітрячків Миру із побажанням щастя для всього світу. 3. Створення колективної композиції на шкільному подвір'ї «Мир у світі — щасливі діти»			1. Бесіда з елементами розповіді про історію виникнення традиції дарувати журавликів з побажаннями миру і здоров'я. 2. Виготовлення журавликів у техніці оригамі. 3. Створення колективної композиції на шкільному подвір'ї «Мир у світі — щасливі діти»		

4. Міні-проект «В гостях у друзів»				
Вернісаж малюнків «Запрошуємо до української оселі»	Створення макету української оселі — оберегу нації з атрибутами домашнього, вжитку	Збір інформації про архітектуру Англії та презентація її у вигляді фотоколажів та словесних висловів на стенді	Колективна робота на тему «Спільні та відмінні риси архітектури у різних регіонах Франції»	Створення колажу будинків, в яких мешкають жителі Німеччини. Ознайомлення з національним колоритом
5. Ми такі різні і такі схожі! До Всесвітнього дня толерантності. Школа толерантності				
Твір-роздум на тему: «А я б ...» (як кожен учень діятиме в певній ситуації)	«Я послухаю батьків, як на світі жити» (цікаві висловлювання)	Роздуми дітей на тему: <ul style="list-style-type: none"> • якби у нашому класі навчались діти з іншої держави; • чому треба бути щедрим; • якби у нашому класі навчалася хвора дитина 	Роздуми учнів за темою: «Яким би я хотів (хотіла) бачити свій клас, в якому однокласники — діти з різних країн»	
6. Славетні імена				
Збір інформації про людей, які прославили свою країну в спорті, поезії, політиці, науці, естраді, музиці і т.д. в минулому і на сучасному етапі життя, та висвітлення у вигляді рукописної та друкованої інформації з фотопортретами				
7. Калейдоскоп казок. Добро і зло в казках народів Європи				
«У світі української казки» (вікторина, ілюстрації до улюблених казок, перегляд улюблених мультфільмів за мотивами народних казок)	Малюнковий вернісаж на тему «Казковий світ Англії»	Виставка малюнків «Казки Франції читає увесь світ»	1. Виставка малюнків «Казковий світ Німеччини». 2. Розповіді учнів на тему: «Мій улюблений казковий герой»	
8. Міні-проект «Новорічно-різдвяна фесрія»				
Висвітлення звичаїв та традицій святкування Нового року та Різдва в Україні	Заучування новорічно-різдвяних колядок та щедрівок	1. Виготовлення новорічної атрибутики, властивої для Англії. 2. Роздуми дітей на тему: «Новорічні традиції Англії». 3. Виховний захід «Новорічна турагенція «Ялинка-мандрівниця»	Відображення у дитячій творчості традицій та звичаїв святкування Нового року у французів	1. Виготовлення новорічної атрибутики, властивої для Німеччини. 2. Роздуми дітей на тему: «Новорічні традиції Німеччини»
9. Мода диктує правила				
Створення колажу «Рациональний одяг українців в	Виготовлення ляльки у національному українському	1. Пошук інформації про національні	Інформаційний блок новин «Франція. Мода. Париж»	1. Ознайомлення з історією національного одягу в

різних регіонах України"	вбранні, композиція «Квіти в українському віночку»	й одяг Англії та його історія. 2. Створення фотоколажів на тему: «Одяг Англії сьогодні і в давні часи»		Німеччині (дослідницька робота). 2. Створення колажу «Створюємо моделі, враховуючи національний колорит одягу» (творче завдання)
--------------------------	--	---	--	---

10. Рекламна агенція «Веселі каруселі». Розважимося в іроленді з мультяшками

Герої українських мультфільмів відпочивають на каруселях	Виготовлення іграшкового потягу, у якому подорожують герої українських мультфільмів	Створення чарівного оглядового колеса, на якому розважаються герої мультфільмів Англії	Створення казкового автодрому, де катаються герої англійських мультфільмів	Герої відомих французьких мультфільмів запрошують гостей покататися на традиційній дитячій каруселі	Створення повітряного атракціону, де розважаються герої мультфільмів Німеччини
--	---	--	--	---	--

11. Ярмарок «Особливості національної кухні»

Пошук рецептів української національної кухні	Випікання українського короваю (рецепт, спосіб випікання, готовий зразок)	1. Пошук та оформлення рецептів англійської національної кухні. 2. Виготовлення та дегустація англійського імбирного печива	Створення міні-книги «Французькі делікатеси» (підбірка і запис рецептів відомих страв)	1. Ознайомлення з родзинками національної кухні Німеччини. 2. Збір цікавих рецептів смачних страв Німеччини і створення колажу «Приготуй сам»
---	---	--	--	--

12. Міні-проект «Я – гість природи»

Екологічна сторінка «Як зберегти природу України»	Створення колективної роботи «Завітайте до Сирецького дендропарку»	Збір та презентація інформації про природу Англії та її охорону, національні парки	Збір інформації про рослинний та тваринний світ Франції	1. Збір інформації про відомі заповідники і національні парки в Німеччині. 2. Закони, що стосуються захисту навколишнього середовища. 3. Міркування учнів на тему: «Як залучити до дій інших». 4. Участь в екологічному марафоні «Боротьба за чистоту в різних країнах»
---	--	--	---	--

13. Якби я мав друга в Європі. (До Дня Європи)				
Власноручне виготовлення сувеніру другу з іншого куточка України		Написання листів уявним друзям із Англії з розповіддю про свою країну	Уявна подорож до Франції. Запис своїх вражень у книгу спогадів	Творче завдання. Виготовлення листівок друзям з Німеччини і написання листів-привітань із святом
14. «Магуся. MothЬer. Mutter. Me'ге». (До Дня матері)				
1. Виставка малюнків «Моя мама найкраща». 2. Традиція святкування Дня матері в Україні	Перегляд відеофільму «Як святкують День матері в Україні»	1. Збір інформації про традиції святкування Дня матері в Англії. 2. Виготовлення фотоколажів на тему «Я і моя магуся»	Коллективний колаж «Мами різними бувають, і ми їх дуже-дуже кохаємо...»	1. Збір інформації; про те, як святкують День матері в Німеччині. 2. Створення малюнків вернісажу на тему: «Моя мама на роботі»
15. Турагенство «Всесвіт» запрошує у подорож визначними та цікавими місцями Європи. (До Міжнародного дня музеїв)				
16. Фотозвіт за результатами проекту				

Список країн-членів Європейського Союзу (станом на 21.04. 2016 року)

Прапор	Країна	Повна назва	Дата вступу	Площа	Населення	Столиця	Найбільше місто
	Австрія	Австрійська Республіка	1 січня 1995	83 871	8 169 929	Відень	Відень
	Бельгія	Королівство Бельгія	25 березня 1957	30 528	10 274 595	Брюссель	Антверпен
	Болгарія	Республіка Болгарія	1 січня 2007	110 912	7 621 337	Софія	Софія
	Велика Британія	Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1 січня 1973	244 820	60 201 000	Лондон	Лондон
	Греція	Грецька Республіка	1 січня 1981	131 990	10 645 343	Афіни	Афіни
	Данія	Королівство Данія	1 січня 1973	43 094 ^[3]	5 368 854 ^[3]	Копенгаген	Копенгаген
	Естонія	Республіка Естонія	1 травня 2004	45 226	1 415 681	Таллінн	Таллінн
	Ірландія	Республіка Ірландія	1 січня 1973	70 273	4 234 925	Дублін	Дублін
	Іспанія	Королівство Іспанія	1 січня 1986	506 030	44 708 964	Мадрид	Мадрид
	Італія	Італійська Республіка	25 березня 1957	301 318	58 751 711	Рим	Рим
	Кіпр	Республіка Кіпр	1 травня 2004	9251	835 000	Нікосія	Нікосія

Прапор	Країна	Повна назва	Дата вступу	Площа	Населення	Столиця	Найбільше місто
	Латвія	Латвійська Республіка	1 травня 2004	64 589	2 366 515	Рига	Рига
	Литва	Литовська Республіка	1 травня 2004	65 303	3 601 138	Вільнюс	Вільнюс
	Люксембург	Велике Герцогство Люксембург	25 березня 1957	2586	448 569	Люксембург	Люксембург
	Мальта	Республіка Мальта	1 травня 2004	316	397 499	Валлетта	Біркїркара
	Нідерланди	Королівство Нідерландів	25 березня 1957	41 526	16 318 199	Амстердам	Амстердам
	Німеччина	Федеративна Республіка Німеччини	25 березня 1957	357 050	83 251 851	Берлін	Берлін
	Польща	Республіка Польща	1 травня 2004	312 683	38 625 478	Варшава	Варшава
	Португалія	Португальська Республіка	1 січня 1986	92 391	10 084 245	Лісабон	Лісабон
	Румунія	Румунія	1 січня 2007	238 391	21 698 181	Бухарест	Бухарест
	Словаччина	Республіка Словаччина	1 травня 2004	49 037	5 422 366	Братислава	Братислава
	Словенія	Республіка Словенія	1 травня 2004	20 273	1 932 917	Любляна	Любляна

Прапор	Країна	Повна назва	Дата вступу	Площа	Населення	Столиця	Найбільше місто
	Угорщина	Республіка Угорщина	1 травня 2004	93 030	10 075 034	Будапешт	Будапешт
	Фінляндія	Фінляндська Республіка	1 січня 1995	338 145	5 157 537	Гельсінкі	Гельсінкі
	Франція	Французька Республіка	25 березня 1957	674 843 ^[4]	63 392 140 ^[4]	Париж	Париж
	Хорватія	Республіка Хорватія	1 липня 2013	56 542	4 284 889	Загреб	Загреб
	Чехія	Чеська Республіка	1 травня 2004	78 866	10 256 760	Прага	Прага
	Швеція	Королівство Швеція	1 січня 1995	449 964	9 090 113	Стокгольм	Стокгольм

Список використаної літератури:

1. Аббас Н.О. Багатолика Європа: розробка загальношкільного проекту: [європейська інтеграція] / Н. О. Аббас // Географія. – 2012. – № 6. – С. 33-35. – (Видавнича група «Основа»).
2. Безвізовий режим: як це працюватиме [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavcom.ua/publications/bezvizoviy-rezhim-rano-raditi-koli-chekatita-yak-bude-pracuvati-374775.html>.
3. Бутенко В.В. Європейський калейдоскоп: вікторина, 8-11 кл. / В. В. Бутенко // Виховна робота в школі: наук.-метод. журн. – 2015. – № 2. – С. 43-46.
4. Відкриваємо Європу разом: аналіт.-консультац. матер. / КЗ «Обл. б-ка для дітей» Черкас. обл. ради; авт.-уклад. В. М. Корженевська. – Черкаси, 2012. – 26 с. – (Бібліотека. Книга. Діти: досягнення і перспективи книгозбірень області; Вип. 2).
5. Данчук Ю.В. Заочна подорож Європою: година спілкування до Дня Європи в Україні: [сценарій заходу для початкової школи] / Ю.В. Данчук // Початкове навчання та виховання. – 2012. – № 8. – С.22-25. – (Видавнича група «Основа»).
6. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2006. – 696 с. [С. 123-124]
7. Європейський Союз – короткий інформаційний довідник: віртуальна мандрівка Євросоюзом // Шкільна бібліотека. – 2016. – № 5. – С. 20-21.
8. Європа – наш дім // Позакласний час. – 2016. – № 4. – С. 13-14.
9. Ігри дітей народів світу: Грай і перемагай: збірник. – К.: «Літопис ХХ», 2009. – 16 с. (Бібліотека журналу «Дивосвіт» – казки, легенди, міфи); 2009. – №5(29).
10. Івашина Л. І. Парад країн Європи / Л. І. Івашина // Позакласний час. – 2011. – № 4. – С. 30-35.
11. Історія Європейського Союзу. Заснування Європи: віртуальні подорожі Європейським Союзом // Шкільна бібліотека. – 2016. – № 2. – С. 29-32.
12. Комов А. Україна – Європа. Цикл занять краєзнавчого клубу / А.Комов // Позашкільля. – 2015. – № 8 (104) – С.58-72.
13. Кравченко Ю.В. Європейські перспективи України / Ю.В. Міцай, С.М. Пляка, О.П. Третяк. //Поважаю європейські цінності – будую сучасну Україну / Кропивницький: КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2017. – С. 5-11.
14. Лазоренко М. О. Європейський калейдоскоп: [сценарій конкурсу, присвяченого європейським країнам] / М. О. Лазоренко // Позакласний час. – 2012. – № 5-6. – С. 105-106.
15. Матросова Т.О. Україна і Євросоюз: ділова імітаційна гра: [сценарій] / Т. О. Матросова // Все для вчителя. – 2012. – № 3-4. – С. 29-31.
16. Мудрий Я.М. Словник-довідник термінів з Європейської інтеграції / за загальною ред. М.Н.Бойцуна, Я.М. Мудрого, О.М. Рудіка. – К: Мілленіум, 2009. – 588 с.
17. Орел С.В. Парад країн Європи / С.В. Орел // Позакласний час. – 2009. – № 7/8. – С. 26-28.
18. Парад країн Європи: до сценарної скарбнички // Позакласний час. – 2017. – № 4. – С. 52-54.
19. Петух Л.В. Європа – наш обчий дом : [сценарій ігри (Євросоюз)] / Л. В. Петух // Позакласний час. – 2012. – № 1-2. – С. 19-20.
20. Попович І. Фестиваль європейських країн: сценарій / І. Попович // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2011. - № 7/8. - С. 78-81.
21. Томчишина Т. Фестиваль культур народів світу. Урочистий захід / Т. Томчишина // Шкільний світ. – 2010. – Лют., № 7. – С. 17-18.
22. Україна і Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна_і_Європейський_Союз.
23. Федорова Г.В. День Європи в школі / Г.В. Федорова // Позакласний час. – 2015. – № 4. – С.38-39.
24. Яценко С., Пристінська М. Пізнаємо Європу разом: дослідницько-інформаційний проект для учнів 1-4 класів / С. Яценко, М. Пристінська // Початкова школа. – 2013. – № 10. – С. 41-44.

Корисні інтернет-ресурси:

1. <http://eu.prostir.ua/> - Європейський простір: портал проєвропейського громадянського суспільства України
2. <http://novisa.org.ua/> - Європа без бар'єрів – сайт громадянської ініціативи
3. <https://www.facebook.com/eu2030ua> - Рік Європи в Україні 2020
4. <http://ukrcei.org/> - Мережа центрів європейської інформації України
5. <http://iwp.org.ua/caricatures.html> - Є краща сторона Європи: місія Інституту світової політики